

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ КРАЇНИ
Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри ІАІАС
доктор історичних наук,
професор
Василь ОРЛИК
« ____ » _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерський) рівнем вищої освіти

на тему:

«Особливості документаційного забезпечення
договірних відносин публічних акціонерних товариств

Виконав здобувач вищої освіти
II курсу, групи ІС 23м
ОПП «Інформаційна, бібліотечна
та архівна справа»
спеціальності 029 «Інформаційна,
бібліотечна та архівна справа»
_____ **НИЖНИЧЕНКО Ігор**
« ____ » _____ 2024 р.

Керівник роботи
к. пед. н., доцент
_____ **Олена КОЛОМІЄЦЬ**
« ____ » _____ 2024 р.

Рецензент
к. пед. н., директор Кропивницького
фахового коледжу Приватного вищого
навчального закладу «Університет сучасних
знань»
_____ **Тетяна ШИШКІНА**

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Історіографія та джерельна база дослідження.....	
1.2. Методи дослідження.....	
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН ПАТ «НВП «Радій» (м. КРОПИВНИЦЬКИЙ)	
2.1. Економіко-організаційна характеристика ПАТ «НВП «Радій».....	
2.2. Документування договірних відносин у системі документаційного забезпечення діяльності публічного акціонерного товариства.....	
2.3. Документаційне забезпечення договірних відносин ПАТ «НВП «Радій».....	
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПАТ «НВП «Радій» (м. КРОПИВНИЦЬКИЙ)	
3.1. Побудова інноваційної системи управління персоналом і перспективи для розвитку мережі інноваційних комунікацій компанії.....	
3.2. Автоматизація документаційного забезпечення – фактор удосконалення організації бізнес-процесів ПАТ «НВП «Радій»	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. За сучасних економічних умов побудова перспектив ефективності як для діяльності підприємства в цілому, так і на рівні роботи його окремих структурних підрозділів було і залишається актуальним завдання розробки та практичного застосування інформаційної системи забезпечення багатоаспектного комплексу управлінських рішень. Можливість виконання даної задачі передбачає досконалу організацію документаційного забезпечення усіх організаційних та прикладних аспектів діяльності підприємств, в тому числі й відкритих акціонерних товариств.

Належним чином організований документаційний супровід передбачає створення необхідного масиву документів, викладена інформація в яких має відповідати основним критеріям – достовірність та вчасність. Відповідність даним критеріям, як правило, уможливорює правильність ухвалення відповідного управлінського рішення, що у свою чергу відіграє важливу роль у процесі забезпечення життєдіяльності і колективу підприємства, і його виробничих потужностей.

Беручи до уваги зазначені вище особливості формування інформаційного супроводу організації та провадження діяльності підприємства, необхідно зазначити, що вкрай важливий стратегічний фактор вирішення головного для успішної організації роботи підприємства – досягнення необхідного рівня конкурентоспроможності як можливості скласти конкуренцію відповідним підприємствам на відповідному сегменті сучасної ринкової економіки (йдеться не лише про вітчизняний, а й світовий ринок), – раціональна організація документаційного забезпечення.

Аналітичний розгляд багаторічного досвіду діяльності різних вітчизняних підприємств, який позначений як успіхами, так і проблематичними періодами в їх роботі, дає підстави для підсумкового твердження про те, що для повноцінного забезпечення умов ефективної реалізації поставленої мети відповідної уваги потребує питання так само ефективної організації інформаційного супроводу діяльності, за наявності якого підприємство здатне не просто функціонувати, а й розвиватися. Така організація діяльності дає підстави охарактеризувати

підприємство як соціально-економічний унікальний феномен, функції якого, по-перше, зводяться до забезпечення суспільних потреб і, по-друге, до досягнення органічної єдності виробничих та відтворювальних процесів у їх активній реалізації.

Таким чином, віднайдення та впровадження ефективних методів та способів отримання підприємством конкурентних характеристик визначає об'єктивну потребу наукового опрацювання та осмислення практики формування, функціонування та вдосконалення стратегічного партнерства, оскільки саме стратегічне партнерство розглядається як перспективна форма досягнення кожним учасником поставленої мети, яка обов'язково на початку її реалізації враховувала такі важливі показники, як ефективність та результативність. Досягнення даних показників стосується як окремих виробничих процесів, так і підприємства в цілому як коопераційного організаційно-економічного утворення, що підтверджує актуальність заявленої теми даного дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи: вивчити теоретичні і практичні аспекти інформаційно-документаційного забезпечення договірної діяльності публічних акціонерних товариств на основі використання напрацювань науково-виробничого підприємства «Радій», яке успішно здійснює свою багатогранну діяльність у місті Кропивницькому а також на базі своєї філії, що функціонує в Угорщині.

Організація документаційного забезпечення діяльності сучасного підприємства – це вагомий складник комплексу визначальних факторів, які не лише забезпечують ефективність його діяльності, а й створюють умови для досягнення ним необхідного рівня конкурентоспроможності на досить мінливому й вимогливому сучасному ринку.

Визначена мета кваліфікаційного дослідження потребує вирішення таких **завдань:**

1) охарактеризувати понятійний апарат документаційного забезпечення в цілому діяльності відкритих акціонерних товариств та їх договірних відносин зокрема;

2) проаналізувати змістове наповнення, механізм організації та актуальні питання інформаційно-документаційного супроводу господарсько-договірних відносин;

3) сформулювати економіко-організаційну характеристику підприємства ВАТ «НВП «Радій» та визначити особливості документаційного забезпечення його діяльності;

4) проаналізувати стан функціонування системи документообігу у межах реалізації господарсько-договірних відносин ВАТ «НВП «Радій»;

5) сформулювати можливі варіанти вдосконалення документаційного супроводу договірної діяльності ВАТ «НВП «Радій» (м. Кропивницький).

Об'єкт дослідження – договірні відносини відкритого акціонерного товариства «НВП «Радій» (м. Кропивницький).

Предмет дослідження – документаційне забезпечення договірних відносин ВАТ «НВП «Радій» (м. Кропивницький).

Методи дослідження. З метою вирішення визначених завдань сформовано та використано у процесі виконання роботи науково-методологічну базу. Формуванню структурно-логічної основи даного кваліфікаційного дослідження сприяло застосування методу структурно-логічного аналізу.

Розглядові визначальних явищ і процесів системи документаційного супроводу діяльності підприємства у їх структурно-логічних взаємозв'язках (як цілісної системи) сприяло використання основоположних методів: аналізу та синтезу, індукції та дедукції.

Досягнути визначеної мети а також розв'язати поставлені задачі вдалося завдяки використанню статистичного методу, методу абстрагування й узагальнення, бібліографічного та графічного методів.

Наукова новизна дослідження визначається повноцінним розглядом питання документаційного забезпечення управлінської діяльності відкритого акціонерного товариства «НВП «Радій» (м. Кропивницький), а саме у сфері здійснення багатоаспектної договірної діяльності, яка великою мірою забезпечує успішну роботу компанії, формує високий рівень конкурентоспроможності і в межах вітчизняного, і світового ринків.

Заявлена мета дослідження досягалася і шляхом розв'язання ряду задач, результативність вирішення яких має значний вплив на забезпечення успіху підприємства у мінливих економічних умовах, а саме:

1. Визначити систему координат раціонального функціонування системи документального забезпечення відкритого акціонерного товариства.
2. Обґрунтувати потребу вдосконалення системи документального супроводу договірної діяльності відкритого акціонерного товариства.
3. Запропонувати оптимальні варіанти застосування сучасних програмних продуктів як ефективного способу реалізації електронного документообігу в умовах сьогодення.

У роботі охарактеризовано ряд важливих напрямків удосконалення діючої системи документообігу, зокрема: максимально можлива автоматизація процесів документування, що уможлиблює уніфікацію технології опрацювання документів; формування системи уніфікованих правил для підготовки та формування документації; вдосконалення документування як важливого засобу підвищення рівня його ефективної реалізації.

Практичне значення результатів даної кваліфікаційної роботи передбачає забезпечення можливості визначити актуальні проблеми у сфері документального забезпечення багатоаспектної діяльності відкритого акціонерного товариства, сформулювати систему заходів, що будуть спрямовані на організацію досить ефективної договірної діяльності підприємства як на вітчизняному, так і на світовому ринках.

Теоретичні та висновкові положення, що викладені в даній роботі, можуть бути використані для підготовки лекційних матеріалів, матеріалів для спецкурсів, тематичних семінарів, для укладання проблемних програм, в основу яких ляжуть результати викладеного нижче дослідження.

Структура та зміст. Кваліфікаційна робота «Особливості документального забезпечення договірних відносин публічних акціонерних товариств» містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і літератури та додатки.

Вступ містить виклад актуальності теми, формулювання об'єкта, предмета, мети, окреслені завдання дослідження.

Перший розділ містить характеристику результатів наукового опрацювання теоретичних основ документаційного супроводу діяльності відкритого акціонерного товариства, визначені актуальні проблеми та перспективні можливості процесу форматування документаційного забезпечення саме договірної діяльності, викладені результати аналізу джерельної бази, зазначені методи дослідження, що були використані під час виконання поставлених завдань.

У другому розділові викладено результати розгляду організації документаційного забезпечення договірної діяльності відкритого акціонерного товариства «НВП «Радій»; проаналізовано діяльнісний чинник договірної роботи товариства, функції юридичного відділу в документаційному забезпеченні договірних відносин.

Третій розділ містить обґрунтування необхідності раціонального форматування системи документаційного забезпечення відкритого акціонерного товариства «НВП «Радій» а також сформульовані рекомендації та викладено міркування щодо можливого покращання рівня договірної діяльності товариства шляхом налагодження ефективної роботи персоналу та подальшої автоматизації процесу укладання та реалізації договорів.

Результати виконаного дослідження представлені у висновках.

Кваліфікаційна робота містить 3 розділи, список використаних джерел та літератури складає 86 найменувань, додатки.

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

Відкрите публічне товариство, науково-виробниче підприємство, документаційне забезпечення, договір, договірні відносини, документування, інформаційний супровід.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Історіографія та джерельна база дослідження

В основі забезпечення ефективної роботи сучасного підприємства також лежить необхідність документування відповідної інформації. Документування діяльності підприємства, один із напрямків якого – документаційне забезпечення управлінських процесів та опрацювання підготовлених документів – це невід’ємні частини діловодного процесу підприємства, якісні показники визначають якого впливають на ефективність діяльності підприємства, на рівень конкурентоспроможності, який відповідає вимогам сучасного, досить вимогливого та мінливого ринку. Своєчасність підготовки документації з урахуванням установлених вимог до документування та її виконання становить обов’язкову умову фіксації задокументованих даних як інформаційного ресурсу підприємства.

Загальновідомо, що «інформація в управлінні є найважливішим ресурсом» [86]. Наявність необхідної інформації забезпечує правильність орієнтування за умов сучасного мінливого конкурентного середовища, можливостей для аналізу його характерних особливостей, для прогнозування а також планування оптимально доцільних управлінських дій. Належна організація та контроль за етапами виконання визначених умовами договору робіт так само лежить в інформаційному просторі, отже, визначається наявністю необхідних обсягів інформації та своєчасністю її отримання (надання).

Забезпечення інформаційних потреб сфери менеджменту залежить від ряду заходів, а саме: заходи, що забезпечують відбір та подальший аналіз відповідних інформаційних джерел, систематизацію таких джерел, переведення їх у загальноприйнятні форми для сприйняття, їх доступність для користувачів, підготовку для подальшого зберігання. На кожному окремому підприємстві питаннями інформаційного супроводу його діяльності займаються діловодні служби, які опікуються комплексом документаційних операцій: складанням,

погодженням, затвердженням, оформленням та виготовленням усіх необхідних документів. В умовах сучасного інформаційного суспільства цінність задокументованої інформації набула досить високого рівня, в тому числі і для діяльності усіх суб'єктів господарювання.

Актуальна проблематика документно-інформаційної сфери стала предметом розгляду у працях багатьох дослідників. Зокрема значна увага приділяється активним документним масивам, їх функціональним аспектам, запровадження електронного документообігу має місце у працях таких дослідників: Бездрабко В. [2; 3; 4], Беспянська Г. [6], Блощинська В. [7], Бойко В. [8], Загорецька О. [29], Корнєв Ю. [36] та інші науковців.

Розглядові ключових напрямків функціонування підприємств у контексті питання формування їх інформаційного супроводу приділяється значна увага у дослідженні Загорецької О. М. [29]. Проблематика документно-інформаційного забезпечення роботи підприємств висвітлена у праці Іванушика І. [35].

У дослідженні Дячун О.; Нагорняк І. [25] розглядаються особливості державної підтримки інформаційного забезпечення розвитку та ефективної підприємницької діяльності в Україні а також інших країнах.

Питанню ефективної організації процесу документообігу приділяється увага у працях таких дослідників, як М. Величкєвич [10], Н. М. Кушнарєнко [42]. С. Г. Кулєшов [41], Я. І. Котдієва [39], О. Попчук [17], Ю. І. Палєха [50]. Р. Д. Гутгарц [16] та інших.

У працях зазначених дослідників викладєно рекомендації щодо формування необхідних справ і забезпечєння вчасного виконання необхідних інформаційних операцій, розглянуто питання для автоматизації документообігу, отже, управлінської праці.

У полі зору науковців перебувають питання з організації, методики а також технології опрацювання комплексу необхідних документів, визначєння рекомендацій по складанню та оформленню докумєнтації, стосовно руху документів, забезпечєння процедури обліку докумєнтації та відповідного контролю.

Документознавці Ратушняк О. [54], Олійник А. [47; 48] та Яковєнко В. [56] приділяють увагу методам і системам автоматизації, що застосовуються для

організації документування та ведення діловодства, питанням впровадження системи електронного документообігу.

Питання впровадження новітніх інформаційних технологій як засобу забезпечення інтенсифікації руху документів, оперативної обробки актуальних для виробничих, управлінських та інших процесів масивів ділової інформації, визначення перспективних шляхів для розвитку діловодної сфери набули актуальності у багатьох дослідженнях, серед яких назвемо праці М. Б. Величкевич [10], В.І. Горєвого [13], Є. В. Громова [15], О. І. Гороховського [14], П. І. Жежнич [28].

Значна увага науковців спрямовується до такого інформаційного явища, яке було названо «управлінням документацією». Лексичний зміст поняття «управління документацією» дослідниками зводиться до багатоаспектного процесу з організації документування усіх сфер діяльності підприємства (установи, організації), підготовки документів різних видів, удосконалення організації контролю за виконанням документів, підвищення ефективності роботи підприємства (організації, установи) у період підготовки документів, на етапах їх функціонування та використання, а також з організації процедури зберігання і знищення відповідної документації.

У документознавчих працях В. Бездрабко [2; 3; 4] значна увага приділяється документознавчому контекстові концептуальних понять системи інформаційного забезпечення роботи підприємств (установ, організацій): «керування документаційними процесами», «документаційне забезпечення управління», «керування (управління) документацією».

Важливо наголосити на тому, що автором аргументовано викладено переконання необхідності постійного підвищення рівня застосування сучасних інформаційних технологій у процес опрацювання документованої інформації [3].

Документознавчі дослідження Ю. Палехи [50] містять визначення двох напрямків для успішного розвитку загальнодержавної документної системи, яка включає й управлінську документацію. Відповідно, до першого напрямку віднесено поділ наявних масивів документів на ряд спеціальних підгруп; за другим напрямком передбачається зведення окремих документних масивів до єдиної

цілісної системи. Важливість упровадження у практику опрацювання документації новітніх інформаційних технологій висвітлюється у працях Ю. Палехи як одна з ключових наукових проблем.

Дослідники Нагорняк І. [25], Дячун О. [25] приділили увагу актуальній сьогодні проблемі забезпечення формування сприятливих умов для здійснення успішної діяльності та розвитку підприємництва (стимулювання підприємництва) в Україні шляхом упровадження позитивного європейського досвіду. Проблема стимулювання підприємництва в Україні висвітлюється у дослідженні Буй Т. Г., Прімерової О. К. [9].

Праця Гусєва А. О., Масленнікова Є. І. [45] ґрунтовно висвітлює питання специфічних особливостей організації процесу управління. Наукове тлумачення важливих документознавчих понять: «документаційне забезпечення управління»; «керування документаційними процесами» представили у своїх студіях науковці: В. Бездрабко [2, 3; 4], Г. Беспянська [6], Р. Гутгарц [16] та інші дослідники.

Особливого значення для формування наукової розробки понять «документ» та «система документації» набули дослідження Н. Кушнарєнко [42], С. Кулєшова [41], Г. Беспянської [6], Є. Громова [15], Ю. Палехи [50], О. Олійник [47] та ін.

Ґрунтовні документознавчі розвідки Г. Беспянської [6], А. Олійник [48] містять виклад питання щодо оптимізації документних потоків та результати аналізу діючих вимог стосовно порядку оформлення ОРД.

Упровадження сучасних технологій у документаційний процес, як правило, потребує пошуку нетрадиційних підходів. Досягнення правильності та своєчасності у ході створення, відпрацювання, забезпечення контролю за дотриманням визначених етапів виконання увалених рішень, створення нормативно-правової бази, характеристика практичних аспектів упровадження та реалізації інформаційного забезпечення діяльності підприємства покладено в основу наукових праць І. Іванушик [35], Ю. Корнєва [36], О. Загорецької [29], П. Жежнич [28] та інших дослідників.

Питання щодо надання підприємницькій діяльності державної підтримки, необхідності активізації інтеграційних процесів, як того вимагають сучасні ринкові умови, відповідної трансформації інформаційного простору представлені у

дослідженнях Ю. Корнева [36], Я. Котдієва [39], Масленнікова Є. І., Гусєва А. О. [45], інших науковців.

Важливість питання організації інформаційно-аналітичної діяльності у системі інформаційного супроводу діяльності підприємств доведена у дослідженнях таких науковців, як Г. Беспянська [6], І. Белова [5], М. Величкєвич [10], О. Дячун [25].

Концептуальні питання забезпечення інформаційної безпеки держави, установ, організацій, підприємств, окремих громадян розглянуто у працях провідних дослідників-фахівців сфери ІТ-технологій та інформаційної сфери, серед яких: М. Величкєвич [10], І. Белова [5], П. Женчич [28], О. Загорецька [29], І. Івануцик [35], В. Яковенко [56]. З-поміж важливих джерел варто назвати дослідження, в яких приділена увага питанню забезпечення діяльності сучасних українських підприємств у вкрай складних умовах війни [51; 52; 53].

Виконаний розгляд та аналіз джерел уможливило висновок, що у полі зору дослідників проблемам документно-інформаційного забезпечення діяльності підприємства, в тому числі і їх інформаційної взаємодії (інформаційний супровід договірних відносин, партнерських угод) приділяється значна увага. Це переконує у важливості якісного формування документного ресурсу підприємства як чинника процесу управління документними потоками, до якого належить і сфера документного забезпечення договірної діяльності.

Для формування системи документування необхідні відповідні вимоги та нормативи, які регламентують процес створення документації. Така нормативна база закріплена законодавчо і становить Єдину державну систему діловодства, інструкцій, відомчих нормативних документів стосовно питань з діловодства.

Виходячи з положень, викладених у дослідженнях сучасних фахівців з документознавства, зокрема за твердженням В. А. Блощинської, «для раціональної організації діловодства необхідно керуватися такими принципами:

- оперативності (швидка та чітка робота з документами), сучасне технічне оснащення (використання ПЕОМ, факсів, ксероксів, засобів малої оргтехніки, що полегшують роботу з документами, нумератори, степлери);

- доцільності всіх діловодних операцій (кожний вид роботи з документами має бути необхідним для забезпечення успішної діяльності підприємства);
- вмілого поєднання документального забезпечення управління з бездокументальним» [7].

Діяльність великих сучасних підприємств відзначається формуванням значних документних масивів та потоків, що закономірно потребують правового регулювання. Нормативні документи стосуються: порядку підготовки та оформлення необхідних документів, погодження та їх візування; організації опрацювання документів; порядку опрацювання та надсилання вихідних документів; порядку проведення реєстрації та порядку зберігання текстів угод і договорів; порядку виготовлення друкованих версій документів, їх тиражування; забезпечення контролю за термінами виконання відповідних документів; укладання як номенклатури справ, так і окремих справ; порядку відбору для зберігання чи знищення відповідних груп документів та справ; порядку знищення відповідних документів.

Вивчення комплексу заявлених наукових праць дає можливість зробити висновок, що документаційне забезпечення було і залишається вагомим фактором, якість якого безпосередньо впливає на функціональність професійного середовища. Власне якість документаційного забезпечення може бути досягнута за умови дотримання відповідних вимог чинного законодавства (постанови, стандарти) держави а також потребує обов'язкового виконання регламентованого комплексу заходів методичного й технічного характеру.

Джерельну базу дослідження становить вибірка джерел, які поділено на три логічно визначені групи: 1) комплекс нормативно-правових актів; 2) діючі державні стандарти; 3) документація публічного акціонерного товариства «НВП Радій».

Перша група джерел представлена нормативно-правовими актами, дія яких спрямована на врегулювання підприємницької діяльності в Україні.

Усі види діяльності в Українській державі здійснюються відповідно до положень Конституції України. Основоположними для провадження публічними акціонерними товариствами документно-інформаційної діяльності, зокрема й договірної, визначені для Закони України: «Про інформацію»; «Про електронні

документи та електронний документообіг». До цієї групи документів слід віднести й Постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання документування управлінської діяльності» (17.01.2018 року)

Друга група джерел об'єднує групу державних стандартів:

- ДСТУ 2392–94 «Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення». У даному документі містяться визначення термінів і понять, що важливі для даного дослідження, оскільки стосуються проблем документування та опрацювання інформації.

- «Державний класифікатор управлінської документації України ДК 010 – 98», який містить виклад цифрових уніфікованих позначень форм документів, що уможливорює здійснення обліку всіх документів, їх систематизацію та ведення контролю за їх виконанням.

- ДСТУ 4163–2003. «Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів». Даним стандартом регламентовано склад і розміщення (розташування) усіх реквізитів на бланкові документа, викладено діючі вимоги до формування документів, які виготовляються шляхом друку.

Другу групу джерел, які уведено до джерельної бази даного дослідження, відносяться й інші державні стандарти, зокрема: ДСТУ 3843–99 «Державна уніфікована система документації. Основні положення»; ДСТУ 3844–99 «Державна уніфікована система документації. Формуляр-зразок. Вимоги до побудови документів»; ДСТУ 2732:2004 «Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять»; ДСТУ 2737–94 «Записування і відтворення інформації. Терміни та визначення»; ДСТУ 3396.0–96 «Захист інформації. Технічний захист інформації. Основні положення»; ДСТУ 2395–2000 «Інформація та документація. Обстеження документа, встановлення його предмета та відбір термінів для індексування. Основні вимоги»; ДСТУ 2392–94 «Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення»; ДСТУ 4423–2 : 2005 «Інформація та документація. Керування документаційними процесами»; ДСТУ 2628–94 «Системи оброблення інформації. Оброблення тексту. Терміни та визначення».

Третя група джерел складається зі службової документації публічного акціонерного товариства «НВП Радій» (м. Кропивницький), до якої належать: вхідні документи, вихідні документи, внутрішня документація, група організаційних документів, документація з господарсько-договірної діяльності; нормативні документи з охорони праці: журнал реєстрації проведеного інструктажу з питання дотримання пожежної безпеки, журнал реєстрації проведення вступного інструктажу з питань охорони праці, інструкція з охорони праці для співробітників публічного акціонерного товариства.

1.2. Методи дослідження

Досягнути поставленої в даному дослідженні мети та вирішити відповідні задачі – потребувало формування методологічної бази, у складі якої мають бути необхідні загальнонаукові та спеціальні методи. Відповідна методологічна база великою мірою забезпечує повноцінно та неупереджено вивчити обрани предмет дослідження. що уможливило здійснити вивчення обраного предмету дослідження.

Ефективна організація документообігу, від чого значною мірою залежить ефективність діяльності окремого підприємства в цілому, забезпечується визначенням та практичним застосуванням відповідної ґрунтовної теоретико-методологічної бази.

Розроблена стратегія для успішної діяльності підприємства повинна враховувати ключові положення спеціально сформованої теоретико-методологічної бази, передбачати проведення аналізу та узагальнення досвіду роботи окремого підприємства, інших підприємств – виробників різних видів продукції, переформатування існуючих способів організації документальної бази діяльності підприємства, способів утворення потоків документів, виконання експертизи документів для визначення їх цінності, організація процесів описування та збереження визначених для цього відповідних документів, забезпечення умов для впровадження автоматизованого документообігу, формування пріоритетів у сфері кадрової політики та інших так само важливих завдань.

Представлене дослідження присвячене розглядові особливостей реалізації договірної діяльності відкритого акціонерного товариства «НВП Радій» (м. Кропивницький) в аспекті організації її документаційного супроводу.

За нинішніх українських складних умов, які виникли у зв'язку із запровадженням в Україні воєнного стану, якісний рівень діяльності підприємства, а отже, і показник його конкурентоспроможності, і визначення можливих перспектив для його розвитку залежать від стану провадження одного із пріоритетних аспектів діяльності підприємства – організації роботи з документами.

Визначення та застосування науково-методологічної бази стало підґрунтям як для ретроспективного розгляду зазначеного питання, так і для його вивчення на етапі реалізації договірної діяльності а також для формулювання можливих шляхів оптимізації документаційного забезпечення договірної сфери для публічного акціонерного товариства «НВП Радій» (м. Кропивницький).

Успішне здійснення наукового пошуку у руслі обраної теми уможливорюються із дотриманням наукових принципів об'єктивності й системності.

Використаний під час виконання дослідження Завдяки використанню методу спостереження як одного з важливих методів наукового пізнання стало можливим отримати необхідну первинну інформацію (сума тверджень емпіричного характеру), визначити важливі зовнішні характеристики явищ і процесів, які розглядаються в дослідженні, їх функціональні особливості, що проявляються в межах причинно-наслідкових зв'язків з іншими елементами системи документної сфери підприємства.

Особлива роль у межах даного дослідження відведена методів спостереження як цілеспрямованому, певним чином організованому способу сприймання явищ і предметів об'єктивного світу, зокрема на рівні формування прикінцевих висновків стосовно впровадженої на підприємстві «НВП Радій» документаційної системи, зокрема особливостей організації документного супроводу договірної діяльності як однієї з ключових умов формування ділових стосунків даного підприємства з підприємствами-партнерами як у межах вітчизняного ринку, так і на ринках інших країн світу. Крім того використання методу спостереження уможливило визначення характеристики наявного рівня

автоматизації документообігу а також перспектив для подальшого впровадження інформаційних технологій.

Для вирішення поставлених у роботі завдань та з метою визначення перспективних шляхів удосконалення документаційного забезпечення різновекторної договірної діяльності ВАТ «НВП «Радій» використано ряд інших емпіричних методів, а саме: метод вимірювання, метод порівняння, метод моніторингу, метод узагальнення, метод класифікації, метод опису результатів виконаних досліджень. Крім того робота виконувалася із використанням методів аналізу та синтезу а також методів індукції та дедукції.

Використання взаємопов'язаних методу аналізу з методом синтезу сприяло цілісному описові та розглядові важливих для документаційної сфери підприємства процесів та явищ як єдиного цілого а також визначенню у структурно-логічних взаємозв'язках функціонування його складових.

Метод інформаційного аналізу мав особливе значення з огляду на обрані для даної роботи об'єкта та предмета дослідження – документаційний супровід договірної діяльності ВАТ «НВП «Радій» (м. Кропивницький).

З метою визначення семантичних обсягів та значень системи базових для кваліфікаційного дослідження термінів та понять було використано метод термінологічного аналізу.

Застосування індуктивного методу дослідження, який задає вектор виконання дослідження від конкретного до загального, забезпечило можливість визначення та вивчення ряду важливих факторів у системі документообігу компанії, в тому числі й тих, що стосуються питання автоматизації документаційних процесів.

Продуктивним у процесі виконання даної роботи став і загальнонауковий метод дедукції, за яким після опрацювання важливих складових предмета дослідження стало можливим звести отримані одиничні результати до спільного знаменника (логічний висновок від загального до конкретного).

У даному дослідженні метод дедукції сприяв розглядові особливостей функціонування системи документаційного забезпечення діяльності підприємства та окремої документної системи, призначення якої зводиться до забезпечення

якісного рівня провадження договірної діяльності відкритого акціонерного товариства «НВП Радій».

У процесі визначення особливостей підготовки проектів договорів, їх редагування та підписання остаточно вивіреної договірної документації ПАТ «НВП Радій» було використано й метод абстрагування.

Для виконання даного дослідження були використані метод інформаційної та архівної справи а також метод проведення документознавчого дослідження.

Зауважимо, комплекс методів подання інформації у їх нерозривному поєднанні з інформаційними технологіями забезпечують подання необхідної інформації у заздалегідь визначеній формі на підставі її доцільності для викладу документованого матеріалу а також об'єднання необхідних даних, систематизування та викладу у певному порядку опрацьованого документального матеріалу.

Процес аналізу значних обсягів документального матеріалу потребує збирання статистичної інформації та її форматування на наступному етапі обробки у компактному та наглядному форматі (графіки, таблиці, схеми) і реалізується за допомогою методу представлення статистичних даних.

Повноцінний розгляд досліджуваного інформаційного матеріалу, його ґрунтовний аналіз та відповідні узагальнення здійснено з використанням відповідних методичних прийомів: прийом структурного аналізу, прийом огляду, прийом документальної перевірки, прийом аналітичного групування та прийом узагальнення результатів.

Виконання кваліфікаційної роботи відбувалося відповідно до принципів історизму та об'єктивності, які дозволяють уникнути до досліджуваних явищ упередженого ставлення; принципу всебічності на етапі розгляду досліджуваного об'єкта та цілісності, що виступають як необхідна умова.

Досягнути поставленої мети і розв'язати поставлені задачі нам удалося також і шляхом використання методу узагальнення усієї інформації, що була зібрана та опрацьована завдяки використанню названих вище наукових методів.

Також із використанням наукового методу узагальнення було застосовано для виконання підсумкового етапу дослідження, формування прикінцевих положень розділів та висновків до виконаного дослідження.

Застосування зазначених вище методів дослідження дозволило належним чином виконати сформульовані завдання та досягнути визначеної мети.

Бібліографічний метод було застосовано при укладанні списку використаних джерел та літератури, графічний метод було використано при підготовці додатків до кваліфікаційного дослідження.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН ПАТ «НВП «Радій» (м. КРОПИВНИЦЬКИЙ)

2.1. Економіко-організаційна характеристика ПАТ «НВП «Радій»

Публічне акціонерне товариство «Науково-виробниче підприємство «Радій» у місті Кропивницькому (м. Кіровоград) – це сучасне вітчизняне високотехнологічне підприємство, сфера діяльності якого – виробництво систем управління для атомних електростанцій, комплектів систем аварійного і попереджувального захисту для роботи енергоблоків, систем автоматичного регулювання потужності, розвантаження та обмеження потужності, систем прискореного попереджувального захисту реакторів атомних електростанцій, програмно-технічних комплексів систем діагностування, контролю та моніторингу, програмно-технічних комплексів системи управління та захисту реактора, модулів сигналізатора рівня МСУ, електричні одно оборотні виконавчі механізми пожежних шаф для енергоблоків атомних електростанцій, пакетних перемикачів radSiR, radLoK та сигнальної LED-арматури, які забезпечують підвищення ефективності та безпечність діяльності підприємств, та цілого ряду іншої продукції.

Для багатовекторної діяльності ВАТ «НВП «Радій» важливе дотримання принципів професіоналізму, професійної та особистісної відповідальності, прагнення до постійного вдосконалення для забезпечення ефективності енергетичної галузі.

Функціонування приватного акціонерного товариства «Науково-виробниче об'єднання «Радій» розпочалося у 1993 році. З часу заснування підприємство активно займається проектуванням, розробкою та виготовленням:

- автоматизованих систем управління технологічними процесами, сучасної електронної та електротехнічної апаратури для різного роду систем безпеки (починаючи з 1995 року);
- сучасної електротехнічної продукції для різних підприємств, гідравлічних систем керування та елементів до них;

- систем та приладів для забезпечення світлодіодного освітлення; сучасних сенсорів та систем для здійснення моніторингу рівня сейсмічної активності (починаючи із 2008 року), що проявляється на поверхні земної кори;
- вібровимірювальних стендів та засобів атестації;
- сенсорів та інклінометричних датчиків високої точності, ротаційних датчиків;
- автоматизованих систем інклінометричного моніторингу надійності несучих і будівельних конструкцій;
- автоматизованих систем керування для газовугільних енергоблоків, що діють на теплових електростанціях (особливо інтенсивно у межах 2012 – 2016 років);
- виконавчих електричних однообертових та багатообертових механізмів (початок виробництва у 2014 році, налагодження серійного виробництва – 2016 рік);
- механізмів сигналізації щодо поточної ситуації; вимикачів шляхових електронних; багатофункціональних цифрових багатоканальних реєстраторів (починаючи із 2017 року);
- систем збирання та обробки різного типу стандартизованих електричних сигналів для оповіщення, моніторингу, забезпечення контролю чи управління системами/підсистемами;
- новітніх систем пожежної сигналізації а також систем пожежогасіння для промислових структур;
- удосконаленням раніше розроблених пожежних систем із вбудованими телевізійними підсистемами;
- пакетних перемикачів radSiR, radLoK та сигнальної LED-арматури;
- виготовленням інших видів продукції, кількість яких зростає у відповідь на нові потреби сучасного ринку.

Сьогодні науково-виробнича база компанії має всі необхідні розробки та виробничі потужності для виготовлення сучасних бурильних верстатів для видобутку гранітної породи.

Надзвичайно широкий спектр продукції ПАТ «НВП «Радій», який постійно розширювався протягом усіх тридцяти попередніх років його діяльності, свідчить про успішну багатоаспектну співпрацю кампанії з вітчизняними та зарубіжними підприємствами-партнерами. Протягом усіх років своєї діяльності ПАТ «НВП «Радій» приділяло увагу розвитку зовнішньоекономічного напрямку, потужно освоюючи ринки Європи, Північної і Південної Америки.

Обладнання для атомних електростанцій, виробництво якого забезпечується ПАТ «НВП «Радій», відповідає вітчизняним та міжнародним ядерним стандартам безпеки, що дозволяє впроваджувати його на вітчизняних атомних електростанціях (Рівненська АЕС та ін.) та інших країн світу (АЕС Болгарії, Франції, Канади, Аргентини).

Заплановане створення сучасного індустріального парку на базі підприємства ПАТ «НВП «Радій» спрямоване на реалізацію актуальної сьогодні моделі еко-виробництва, в основі якого – максимально ефективне використання ресурсів а також соціальна мета – створити нові робочі місця.

Тривалий період ПАТ «НВП «Радій» тримає світове лідерство у сфері проектування й виробництва різного роду систем безпеки а також систем захисту реакторів атомних електростанцій та управління технологічними процесами на них. Сфера виробництва інформаційних систем управління обумовила активну участь підприємства у підготовці та реалізації проєктів з питань будівництва нових та модернізації діючих атомних станцій у різних країнах світу.

Платформа RadICS – надійна, гнучка та масштабована, була розроблена на підприємстві для атомних станцій і покликана забезпечувати реалізацію найсучасніших функцій, послуг та всіх необхідних для безпечної роботи атомних станцій захисних засобів. Розробка усіх компонентів платформи RadICS відповідає чинним стандартам Міжнародної електротехнічної комісії (МЕК), а саме для критично значимих для безпеки надання послуг, що мають місце в ядерних системах самого вищого рівня. Крім того в 2014 році платформа RadICS отримала сертифікат від компанії «Exida» за рівнем безпеки SIL 3 (Safety Integrity Level).

Результатом успішного завершення процедури ліцензування цифрової платформи RadICS (серпень 2019 р.), яку здійснювала спеціальна комісія з

ядерного регулювання США (US Nuclear Regulatory Commission), стало отримання відповідного сертифіката – необхідної умови для розширення простору та відкриття нових можливостей для діяльності компанії на просторах глобального ядерного ринку. Таким чином, ВАТ «НВП «Радій» стало першою і єдиною в Україні та сьомою у світі компанією, сертифікованою за таким високим рівнем.

Активна й широкоформатна міжнародна співпраця ВАТ «НВП «Радій» забезпечується успішною безпроблемною багаторічною експлуатацією розроблених та виготовлених на підприємстві систем управління АЕС на базі FPGA (вентильних матриць, що програмуються користувачем), що має місце на енергоблоках вітчизняних АЕС а також на АЕС Болгарії, Франції, Канади, Аргентини та Бразилії.

Багаторічним партнером ПАТ «НВП Радій» стала болгарська компанія «АДЕН ГРУП», яка на ринку Болгарії займається реалізацією проєктів в галузі енергетики. Партнерська діяльність триває з 2007 року, період із 2007 по 2010 рр. став періодом розробки модернізованих керуючих систем безпеки та їх упровадження на енергоблоках «Коозлодуй». Договором про співпрацю, що був укладений з компанією «АДЕН ГРУП» у 2023 році, передбачено модернізувати системи безпеки (технічні засоби аварійного та попереджувального захисту реакторів), ліцензувати їх та ввести в експлуатацію на енергоблоках болгарської АЕС. Договором визначено, що гарантія якості послуг, які будуть надаватися ВАТ «НВП «Радій» забезпечується сертифікованою системою управління якістю, що відповідає вимогам стандарту BDS EN ISO 9001:2015.

Починаючи з 2022 року, ПАТ «НВП «Радій» також сконцентрував зусилля на провадженні міжнародної співпраці з канадською компанією Ontario Power Generation INC (OPG), виконуючи замовлення цієї компанії на:

- серійне виготовлення друкованих плат для відстежувального таймера, що міститься в цифровому управляючому комп'ютері Watchdog Timer;
- розроблення спеціального пакування для зберігання певної частини таких плат протягом тривалого часу (більше 20 років).

Виготовлення даних плат для компанії Ontario Power Generation INC здійснювалося після впровадження на підприємстві програми якості згідно з

вимогами Стандарту CSA N299.2-16 «Вимоги програми забезпечення якості при постачанні продуктів та послуг на атомні станції, категорія 2».

Розробка та виготовлення спеціальної упаковки для зберігання запасних плат (протягом усього терміну експлуатації), яка має забезпечити для них захист від електростатичного впливу, від потрапляння вологи, ультрафіолетового проміння та інших негативних для збереження плат факторів, здійснюються з дотриманням вимог екологічного менеджменту, що зводить до мінімуму негативний вплив на довкілля, суттєво зменшує обсяги відходів виробництва, забезпечує можливість для переробки такої упаковки та повторного використання. Також при цьому має місце дотримання вимог компанії-замовника, які викладено в договорі про поставку друкованих плат підприємством.

Міжнародний рівень діяльності ВАТ «НВП «Радій» забезпечується і систематичною координацією власної виробничої та конструкторської діяльності з відповідними профільними структурами Міжнародної агенції з ядерної енергії (МАГАТЕ) і Міжнародною електротехнічною комісією (МЕК).

Для розширення спектру бізнес-можливостей, розвитку мережі галузевих контактів на міжнародному рівні ПАТ «НВП «Радій» приділяє особливу увагу організації на базі підприємства міжнародних науково-технічних заходів та участі в тематичних симпозіумах, виставках, конгресах, що проводяться в інших країнах світу та присвячуються проблемам ядерної галузі.

Наприклад, керівництво компанії стало учасником 7-го Конгресу ядерної промисловості Центральної та Східної Європи (м. Прага, 2022 рік). Участь у роботі Конгресу – це побудова ключової платформи для партнерської міжнародної співпраці на стратегічно важливому ядерному ринкові Європи: можливість участі у розробці та реалізації проєктів з будівництва нових АЕС; забезпечення тривалості експлуатації/виведення з експлуатації діючих АЕС; розробка нових спільних проєктів у галузі ядерної промисловості тощо.

Важливим для визначення перспектив діяльності підприємства став 2021 рік, коли відбулося укладання контракту з компанією MB Engineering LLC (Флорида, США), за яким передбачено виготовлення й постачання деяких видів продукції

(мозаїчні схеми системи оповіщення, блоки обробки сигналів, логічні модулі та ін.) до країн світу – партнерів американської компанії MB Engineering LLC.

Група співробітників «НВП Радій» взяла участь у «Всесвітній ядерній виставці» та у роботі тематичного семінару «Поведінка цифрових систем управління та контролю в екстремальних умовах експлуатації (практичні випадки)» (Франція, 2023 рік).

Для налагодження міжнародних партнерських відносин, обміну досвідом у сфері розробки та впровадження інноваційних технологій, з метою залучення іноземних інвестицій для реалізації проєктів компанії «Радій» на її базі була організована та проведена міжнародна зустріч з дирекцією японської компанії «Yamakashi human tech co. Ltd» (м. Кропивницький, 2023 рік).

Гарантія високої якості продукції, що виготовляється на підприємстві, забезпечена шляхом упровадження системи менеджменту якості, яка пройшла сертифікацію у міжнародному органі з сертифікації Quality Austria щодо її відповідності вимогам стандарту ISO 9001:2015, яка успішно функціонує з часу її запровадження.

Висококонкурентна продукція підприємства «НВП «Радій» виготовляється з використанням високопродуктивного технологічного та високоякісного випробувального обладнання, яке в комплексі уможливорює забезпечення повного циклу її виготовлення, починаючи від етапу налаштування випробувального обладнання, виконання випробувань експериментальних виробів і до етапу налаштування серійного виробництва продуктів. На всіх етапах виробництва має місце чітке дотримання вимог діючого контролю якості.

Повномасштабне вторгнення РФ на територію нашої держави у 2022 році великою мірою ускладнило умови для провадження діяльності компанії «НВП «Радій», але навіть за таких складних обставин підприємство продовжувало працювати. Виготовляти та поставляти продукцію відповідно до умов чинних договорів.

Протягом 2022 – 2024 рр. підприємство працювало над:

- виконанням цілого ряду конструкторських рішень;

- забезпеченням супроводу виготовлення експериментальних (досерійних) зразків продукції, проведенням визначених випробувань експериментального обладнання, формуванням комплектів конструкторської документації та її обліком у бюро науково-технічної документації при службі головного конструктора;

- погодженням та затвердженням технічних умов на розробленого та виготовленого вимикача електронного колійного у Державному підприємстві «НАЕК «Енергоатом» та Державній інспекції ядерного регулювання України, що уможливило їх застосування на вітчизняних об'єктах ядерної енергетики;

- розробкою та виготовленням дослідних екземплярів двох видів базових блоків і 10 видів модулів програмно-апаратної платформи «RadMatrICS», підготовкою до їх випробувань, супроводом випробувань та до впровадження їх у виробництво;

- розробкою та верифікацією програмних засобів – складових систем програмного забезпечення, які призначені для конфігурації вбудованого у модулі програмно-апаратної платформи «RadMatrICS» програмного забезпечення;

- розробкою ПЗ для виконання конфігурацій розроблених систем пожежної сигналізації;

- розширенням модельних різновидів світильників OptiBay для промисловості, світильників Lan для освітлення вулиць та впровадженням їх у виробництво;

- сертифікацією модельних різновидів вибухозахищених світлодіодних світильників; над розробкою та впровадженням у виробництво блоків для управління системою освітлення з використанням технології GSM (для проєкту «Розумне місто»);

- виготовленням та випробуванням на базі визначеного відокремленого підрозділу Рівненської АЕС протипожежних шаф та механічного блоку управління електроприводом;

- розробкою та виготовленням систем управління комплексом механізмів, що впроваджені на базі відпочинку «Скіфія» та над іншими виробничими проблемами.

Ефективність діяльності ВАТ «НВП «Радій» досягається в шляхом суттєвого зниження експлуатаційних витрат. Під час опалювальних сезонів, починаючи з 2022 року, залежність від природного газу зведена до нуля, натомість на підприємстві встановлені твердопаливні котли HERZ, що дало змогу використовувати альтернативне паливо – дерев'яну тріску. Енергетичну незалежність підприємство забезпечило шляхом встановлення та введенням в експлуатацію двох потужних дизельних генераторів (88кВт та 264кВт), прокладанням електромереж до окремих корпусів, що дало можливість у разі потреби подавати живлення до відповідних підрозділів.

У 2022 році ВАТ «НВП «Радій» виступило ініціатором, розробило та розпочало реалізацію проєкту, мета якого полягала у створенні Індустріального парку в м. Кропивницькому. Масштабність даного заходу потребувала узгодження його концепції та підтримки міської ради, зокрема її виконавчого комітету, оскільки проєкт створення Індустріального парку «НВП «Радій» було запропоновано до внесення у «План соціально-культурного розвитку міста Кропивницький на 2022 – 2023 роки».

Метою створення Індустріального парку передбачалося побудувати таку сучасну модель виробництва, в основу якої мали бути покладені екологічні принципи та засади ресурсоефективного ведення економічної діяльності. Для цього мала бути визначена та сформована єдина територія з розміщенням на ній спеціалізованих виробничих потужностей, що мають бути облаштовані таким чином (наявність повноцінної інженерно-транспортної інфраструктури), щоб було можливим створити сприятливі умови для залучення отриманих інвестицій та розвивати експортний потенціал Центральноукраїнського регіону.

Для облаштування виробничих потужностей Індустріального парку передбачається виділення території компанії, площа якої становить 16 га. До реалізації проєкту заплановано залучити більше 10 підприємств, що дасть можливість для створення близько 1500 робочих місць, розподіл яких попередньо визначено таким чином: на підприємствах приладобудування – відкриття близько 450 робочих місць; на підприємствах, що виготовлятимуть електромеханічні прилади – близько 400 робочих місць; на підприємствах з виготовлення

гідропневматичних приладів – близько 400 робочих місць; на складальних підприємствах – близько 200 робочих місць; для управлінської компанії – 15 місць.

Ще одним важливим аргументом для відкриття Індустріального парку з ековиробництвом визначено появу нових можливостей для розміщення на його території релокованих підприємств та, відповідно, створення додаткових робочих місць як для місцевих мешканців, так і внутрішньо переміщених осіб.

Удосконаленню системи управління підприємством на ВАТ «НВП «Радій» особливо інтенсивно приділяється увага протягом крайніх п'яти років, що свідчить про розуміння керівництвом важливої ролі цієї складової, в якій вагомим компонентом був і залишається інформаційний супровід.

Суттєвого вдосконалення організації системи управління компанії вдалося досягти внаслідок упровадження програмного комплексу IT-Enterprise. З використанням інформаційних технологій стало можливим застосування нових ефективних управлінських методів.

Для повноцінного використання можливостей даного програмного комплексу в управлінській сфері на підприємстві проводяться такі заходи: навчання співробітників відповідних структурних підрозділів; виконання адаптаційних робіт з урахуванням особливостей відповідних процесів; забезпечення консультативної підтримки під час експлуатації комплексу а також забезпечення його вдосконалення.

Автоматизація виробничих та управлінських процесів забезпечила умови для виконання тестування діючого програмного забезпечення та інформаційних систем щодо можливостей безперебійно здійснювати усі робочі процеси у віддаленому режимі на випадок виникнення потенційно високих загроз для підприємства та його персоналу.

Управління капіталом реалізується як система принципів і методів розроблення та втілення в життя ухвалених управлінських рішень, які спрямовані на забезпечення оптимального формування капіталу компанії з усіх активних джерел та на забезпечення ефективного використання наявного капіталу. Регулювання капіталу в компанії здійснюється з урахуванням висновків щодо проаналізованої вартості капіталу, його структури та визначених можливих ризиків.

Запроваджена на ВАТ «НВП «Радій» система управління капіталом коригується у відповідь на зміни в межах операційного середовища, стратегічних напрямків діяльності, тенденцій вітчизняного та світового ринків.

Уведення в Україні воєнного стану зумовило виникнення додаткових ризиків для провадження діяльності суб'єктів господарювання, відповідно, управлінський персонал ВАТ «НВП «Радій» щороку здійснює оцінку діяльності компанії та розглядає можливі додаткові ризики, розробляє заходи для зменшення/ліквідації їх негативного впливу. Зокрема, невизначеність із ситуацією в країні, що обумовлена війною та запровадженням воєнного стану, посилила ризик не отримати грошові потоки, набути дебіторської заборгованості, кредиторської заборгованості.

До інших фінансових ризиків належать: ринковий ризик; кредитний ризик; ризик втрати ліквідності підприємства; валютний ризик; ціновий ризик.

Оскільки ВАТ «НВП «Радій» працює у досить широкому форматі на зовнішньому ринку, то можливість виникнення зовнішніх ризиків для нього залишається так само актуальною, до яких належать: нестабільність чинного законодавства; спонтанні заходи органів влади; мінливість економічної політики, зокрема й зовнішньоекономічної; непрогнозовані зміни кон'юнктури як внутрішнього, так і зовнішнього ринків; непередбачені вчинки конкурентів; ускладнення ситуації у сфері енергетики, ведення воєнних дій.

Одна з головних задач, що стоять перед ВАТ «НВП «Радій», полягає в отриманні максимальних прибутків, на що націлені усі бізнес-процеси і які потребують вдосконалення як умови отримання приросту дохідної частини та якісної реалізації стратегії підприємства в цілому.

Для досягнення поставленої мети питання організації управлінської діяльності, спрямування інвестицій, організація бізнес-процесів, системи інформаційного супроводу тощо лежать в основі комплексного підходу до визначення проблем та перспектив функціонування компанії.

2.2. Документування договірних відносин у системі документаційного забезпечення діяльності публічного акціонерного товариства

Специфіка процесу управління договірною діяльністю у межах відкритого акціонерного товариства полягає у структурованості та ієрархічності відповідної документації. Не завжди даний процес має охоплювати усі його ланки. Реалізація договорів, як правило, здійснюється поетапно, при цьому кожен етап визначається заздалегідь, так само визначаються терміни їх реалізації та необхідні суми коштів, що необхідні для забезпечення передбачених договором витрат. Можливість використання довільної форми документа залишається найбільш актуальною для актів.

Процес реалізації договірних відносин підприємства з його бізнес-партнерами має аналогічну побудову. І портфель замовлень, що представлений рядом договорів, й окремий договір у їх діяльнісному вираженні характеризуються шляхом виконання аналітичного обліку. Одна з важливих умов успішної реалізації договору – наявність у ньому необхідної інформації про стан підприємства, визначеного плану-факту, де має бути відображена інформація про стан виконання договору, а саме рівень доходів та витрат, дані про собівартість продукції, рух коштів.

Портфель укладених договорів безпосередньо дотичний до формування операційного бюджету компанії, а на стан виконання бюджету впливають фактичні показники реалізації договірної діяльності. Саме на основі договорів здійснюється формування календарних планів виконання запланованих робіт та руху відповідних коштів. Для надійного забезпечення можливості здійснювати адекватне керування підприємством необхідно особливу увагу приділяти питанню формування бюджетного плану на звітний період.

За нинішніх умов господарювання серед головних завдань сфери управління договорами підприємства визначене питання щодо адекватного рівня оперування нефінансовою інформацією стосовно стану договору, що оформилося як окремий напрямок діяльності під назвою: «управління завданнями (проектами)». Визначення завдання такого типу передбачає формування його за результатом

виконаних робіт, що передбачені в договорі, визначення конкретних термінів виконання пунктів договору та логічних зв'язків з комплексом інших завдань. Для досягнення стану Стан виконання окремих пунктів договору досягається шляхом виконання визначених завдань кількома взаємопов'язаними етапами.

У нинішніх економічних умовах саме договори набули визначальної та майже єдиної правової форми для реалізації партнерської співпраці, ставши для неї надійною основою. Базовим компонентом для договорів стають викладені в них зобов'язання, які регламентують право однієї особи (кредитора) в разі необхідності від іншої особи вимагати (боржника) виконання визначених дій чи отримувати певний зиск в результаті виконання таких дій.

Досягнення дієвості договору уможливорюється як результат виконання ряду визначених вимог: досягнення угоди сторін; наявність дієздатності партнерів; формування предмету договору; визначення юридичної основи договору. Юридичною основою договору визначається мета, що її буде необхідно досягти партнерам, а також відшкодування, що на нього розраховує кожна сторона в обмін на зобов'язання, взяті кожною з них.

Необхідно зауважити, що в законодавстві України залишається не визначеним поняття «господарський договір». При цьому у господарському кодексові України визначення господарського зобов'язання представлено лише узагальнено. Ним визнаються зобов'язання, які мають бути реалізовані у сфері господарювання двох сторін – суб'єкта господарювання та іншого учасника таких відносин, його партнера, на підставах, які регламентовані ГК України [26]. З урахуванням викладеного, одним суб'єктом має бути в обов'язковому порядку вчинена певна дія, господарча або ж управлінсько-господарча, яка має бути корисною для другого суб'єкта, або він має утриматися від окремих дій. Право іншого суб'єкта – надана йому можливість від зобов'язаної сторони вимагати виконання нею відповідних обов'язків.

Для сучасної ринкової системи господарювання стали найбільш поширеними такі види договорів: установчі та підприємницькі. Саме в договорах таких двох видів документально оформлюються взаємовідносини партнерів як у межах внутрішньогосподарської, так і на рівні зовнішньоекономічної діяльності.

Відповідно, розподіл договорів здійснюється за визначеними в них сферами реалізації.

Установчим договором визначається документ, оформлений письмово, в якому засвідчується волевиявлення юридичних чи фізичних осіб стосовно заснування окремої організаційно-правової структури, мета майбутньої діяльності якої передбачає реалізацію конкретно визначеної бізнесової ідеї.

У підприємницькому договорі відображається згода сторін з питання спільного провадження визначеної умовами договору підприємницької діяльності з дотриманням обраної організаційно-правової форми. Отже, у підприємницькому договорі має бути зафіксоване волевиявлення договірних сторін, які безпосередньо стосуються питання організації процесу провадження підприємницької діяльності. Даний вид договору не стосується питань створення (заснування) певної спільної структури, не регламентує об'єднання договірних сторін для здійснення договірної діяльності у певному спільному форматі.

Договір можна назвати основною формою успішної реалізації економічних відносин, які формуються та реалізуються контрагентами в рамках тієї чи іншої системи господарювання. Що стосується комплексу обов'язків і прав сторін – підписантів договору, власне форми підприємницьких договорів, то основою для їх конкретного визначення завжди має обиратися заздалегідь визначений предмет майбутньої договірної співпраці сторін.

Для процесу формування на підприємстві договірних взаємовідносин сторін необхідно (бажано) забезпечити такі важливі умови:

- 1) досягнення економічної свободи компанії;
- 2) зорієнтованість економічної діяльності підприємства на прибутковість, а значить і на комерційну успішність;
- 3) досягнення необхідного рівня відповідальності, що покладається на підприємство, за результативність його економічної діяльності;
- 4) визначення можливих високих ступенів ризику, які часто можуть обумовлюватися прагненням інтенсивно впроваджувати інновації у практику, з урахуванням факту постійно актуальних ризиків для підприємницької діяльності;

5) комерційна таємниця та її збереження як об'єктивна необхідність досягнення ефективної діяльності в конкурентно незалежних умовах;

б) аналіз наявних конкурентних умов (суперництво між підприємствами-конкурентами, конкурентна боротьба – об'єктивні чинники сучасного ринку).

У тому разі, коли конкурентні умови вибудовуються з урахуванням характерних для здорової конкуренції норм, то їх можна назвати сприятливими для економічної діяльності. Укладання та реалізація підприємствами договірних відносин передбачають необхідність вирішення ряду проблем, які з'являються в конкретних конкурентних умовах.

Як правило, відповідальність за своєчасне та адекватне вирішення таких проблем покладається на комерційні підрозділи а також дослідницькі (науково-дослідні) у разі їх наявності. Крім того на великих підприємствах реалізацією договірної діяльності також займається ряд інших функціональних підрозділів, а саме: адміністрація компанії, відділ з управління персоналом, технічна дирекція, комерційна дирекція, керівництво відділу з технічних проблем та досліджень [31].

Технічна дирекція займається забезпеченням втілення у практику діяльності підприємства наукових розробок, адміністративна дирекція працює над забезпеченням належного контролю за діяльністю структурних підрозділів, у тому числі фінансового та відділу обліку. До обов'язків комерційної дирекції належить питання контролю за діяльністю тих підрозділів, які займаються проблемою збуту виготовленої продукції, вивченням потреб ринку, забезпеченням якісної реклами.

Продуктивна співпраця дирекції відділу збуту з головною службою управління персоналом дозволяє успішно вирішувати на підприємстві кадрові питання. Як засвідчує досвід діяльності великих підприємств, організація адміністративної служби сприяє досягненню ефективної діяльності його комерційної служби.

Господарські договори розглядаються як найбільш типові індивідуальні правові акти, процес підготовки яких – це належним чином виконана системна правова робота. Договір набуває характеристик повноцінного юридичного акта у разі оформлення його з урахуванням діючих відповідних вимог. Досягнення своєчасного виконання заявлених умов договору на відповідному рівні потребує

розробки та виконання комплексу відповідних заходів, які регламентуються діючими законодавчими актами та укладеними угодами.

Таким чином, організація та виконання договірної роботи становить один із напрямків діяльності підприємства, яка базується на формуванні та правовому закріпленні партнерських взаємовідносин та передбачає організацію відповідних для виконання договірних домовленостей умов.

У межах реалізації договірних домовленостей усі суб'єкти господарювання, до яких належать і сучасні підприємства, в тому числі й відкриті акціонерні товариства, існує потреба забезпечення сприятливих для організації ефективної роботи умов у межах усіх структурних підрозділів, що задіяні у процесі реалізації договору. Обов'язок щодо забезпечення таких сприятливих умов виконання договірних зобов'язань покладається на адміністрацію підприємства а також поширюється на працівників відповідних структур, фахівців-юристів, фахівців з документознавства.

Результатом якісного виконання працівниками усіх відповідних підрозділів покладених на них обов'язків у межах договірної діяльності вважається успішне виконання договору. Що стосується порядку укладання договору, забезпечення контролю за ходом його виконання та прогнозування ймовірних варіантів адекватного висунення претензій, розв'язання у правовому полі претензійних ситуацій, то ці питання відображаються у наказі (інструкції), що стосується процедури виконання договору та розв'язання претензійних задач на підприємстві [31].

У тексті наказу, що визначає послідовність виконання договірних зобов'язань, обов'язково має бути наявною інформація:

- про структурні підрозділи, які мають обов'язок оформляти, реєструвати та здійснювати облік договорів;
- про підрозділи, з якими здійснюється узгодження підготовленого проекту договору а також термін його погодження;
- про структурні підрозділи, які мають за обов'язок проводити заходи, спрямовані на усунення розбіжностей у пунктах проектів договору;

- про структурні підрозділи, які виконують оформлення протоколу розбіжностей, визначають порядок їх погодження.

Крім заявленої у такому наказі має бути викладена інформація щодо системи контролю за ходом виконання сторонами зобов'язань, яка розробляється з урахуванням діючого порядку оцінювання видів діяльності підприємства, які мають сприяти виконанню визначеним договором зобов'язань; дані стосовно обліку та порядку зберігання всього масиву договірної документації.

Важливе завдання підприємства – визначення для договорів типових форм для документування договірної діяльності з відповідних напрямків співробітництва із бізнес-партнерами [30]. Договори класифікуються з урахуванням обраних сфер для спільної діяльності:

I. Лізинг, оренда, купівля-продаж: 1) договір з питання оренди майна; 2) лізингові угоди, які укладаються з питання довгострокової оренди необхідного устаткування, приладів, машин, інших технічних засобів між виробниками та споживачами; . договір купівлі-продажу продукції компанії; 3) договір купівлі-продажу щодо поставки продукції через посередника; 4) договір купівлі-продажу іншим юридичним особам майна; 5) договори купівлі-продажу, що вирішують питання: аукціонного продажу товарів; виробництва із сировини, матеріалів партнера-замовника необхідної продукції; 6) державні контракти (державне замовлення) – документи, якими регламентуються питання, пов'язані із задоволенням потреби споживача, на реалізацію яких виділяться кошти з державного бюджету, а також із поповненням державного резерву визначеними видами товарів.

II. Надання підрядних послуг: 1) договір, за яким: надаються регламентовані юридичні послуги; консалтингові послуги (інформаційне обслуговування); надаються брокерські послуги; рекламні послуги; аудиторські послуги; 2) договір з виконання узгоджених видів науково-дослідної роботи.

III. Визначення трудових відносин: 1) трудовий контракт (договір) щодо процедури наймання: працівників, спеціалістів, керівника; 2) колективні договори; 3) тарифні угоди.

IV. Питання страхування: 1) договори про страхування майна підприємства та громадян; 2) договори для страхування особи від нещасних випадків; 3) договори про медичне страхування.

V. Питання проведення розрахунків і кредитування: 1) договори про надання кредиту (кредитний); 2) договори про надання позики на основі застави майна; 3) договори про поручительство, договірні сторони якого – три особи – кредитори, поручителі, боржники; 4) договір щодо організації розрахункового та касового обслуговування.

VI. Організація зовнішньо-економічної діяльності – це укладання договорів, за якими вирішуються такі виробничі питання: 1) закупівля імпортованих товарів; 2) експорт виготовлених товарів; 3) консигнації; 4) агентські ; 5) організації процесу декларування продукції для здійснення митного контролю; транспортно-експедиційного обслуговування торговельних зв'язків на зовнішньому ринку; 6) ліцензійних домовленостей між власниками інновацій та партнерами, котрі зацікавлені в її використанні з визначенням винагороди як роялті чи паушального платежу.

VII. Договори іншого призначення: з питання видачі доручення; створення різних комісій; про організацію спільної діяльності.

До найскладніших з організації і здійснення договірної діяльності належать питання її нормативної регламентації. При організації договірної діяльності необхідно брати до уваги локальні нормативні акти, документи, укладання та впровадження яких у практику діяльності безпосередньо здійснюється підприємствами. Нормативні акти забезпечують: врахування специфічних особливостей та умов функціонування підприємства; визначення переліку та функцій підрозділів, які беруть участь у договірних процесах; установлення порядку і термінів підписання договірної документації; закріплення форми для обліку стану виконання договору; визначення необхідних заходів з метою стимулювати працівників за належне виконання договірних робіт, встановлення відповідальності, яка покладається на структурні підрозділи та посадові особи у разі порушення ними договірного зобов'язання.

Регулювання етапів ведення договірної діяльності має здійснюватися на підставі корпоративних актів (інструкцій), розробка яких має відбуватися з дотриманням законодавчих норм, а затвердження їх належить до компетенції керівника підприємства. Розроблені у встановленому порядку як додатки локальні нормативні акти регламентують формування відповідних форм (бланків) для договірних документів. Зміст даних бланків формується відповідно до основних реквізитів та з урахуванням умов виконання договору. Отже, наявність таких бланків документів робить можливим процес укладання договорів значно простішим та оперативнішим.

Процеси укладання та узгодження договірної документації зазвичай потребує внесення змін, доповнень до окремих позицій, включення чи вилучення окремих пунктів, що визначає допоміжний характер усталених форм для договірних документів.

Виконання господарських договорів потребує від підприємства ефективної організації процесів обліку і контролю за ходом їх реалізації [29], оскільки саме від організованого обліку договорів залежить можливість убезпечення від порушень зобов'язань, що визначені для сторін. Основна мета проведення обліку полягає у забезпеченні документальної бази для аналізу причин невиконання договірних зобов'язань, вживання заходів щодо запобігання та усунення їх; сприяти правильному розгляду претензій та позовів контрагентів.

Контрольні функції за належним виконанням договору повинні здійснювати всі служби, які пов'язані з веденням договірної роботи. З цією ж метою можуть утворюватися спеціальні служби спостереження за виконанням взятих за договором зобов'язань. Усе це дозволить своєчасно виявити випадки неналежного виконання договорів та попередити подібні випадки в майбутньому.

2.3. Документаційне забезпечення договірних відносин ПАТ «НВП «Радій» (м. Кропивницький)

У нинішніх умовах господарювання показник успішної договірної діяльності ПАТ «НВП «Радій» становить важливу ділянку, від якої великою мірою залежать його економічні показники. Організація договірної діяльності відповідного рівня потребує належної правової та документальної підтримки, які мають бути сформовані з урахуванням нормативних вимог, що визначені діючою законодавчою базою. Основні етапи налагодження договірних відносин компанії з підприємствами-партнерами передбачають підготовку, розробку договорів, їх узгодження договірними сторонами, остаточне оформлення текстів договорів, забезпечення подальшого контролю за вчасним та неухильним виконанням пунктів договорів а також визначення результативності виконання шляхом аналізу досягнутих результатів співпраці.

Взаємозв'язки компанії з підприємствами – партнерами по впровадженню спільних бізнес-проектів, реалізуються у двох основних напрямках:

- розвиток відносин з партнерами – постачальниками матеріалів, що забезпечують належну організацію виробничих процесів;
- розвиток відносин зі споживачами всіх видів продукції, що виробляється підприємством.

Таким чином підтверджується висновок науковців-економістів про те, що «договір має забезпечувати оптимальне співвідношення волі людини, її інтересів з інтересами і потребами контрагентів (партнерів) суспільства» [2].

Дане відкрите акціонерне товариство як один із видів сучасних вітчизняних підприємств функціонує як реальна дієва система, активність якої забезпечується як особистісними, так і речовими факторами, а також суб'єктами, котрі активно працюють за межами підприємства. Трудова діяльність постачальників, покупців, представників різних партнерських структур а також інших категорій учасників сфери діяльності так само впливає на забезпечення рівня активності підприємства.

Аналіз досвіду реалізації договірної діяльності компанії «НВП «Радій» переконує в тому, що її керівництво досить відповідально опікується сферою

організації договірної діяльності, яка має бути побудована чітко, відповідно до вимог, продиктованих реаліями сучасного ринку.

Процес організації системи договірної діяльності ВАТ «НВП «Радій» вибудований відповідно до усталених вимог його організації, що дозволяє виділити в його структурі відповідні етапи:

1) Огляд та аналіз бізнес-процесів та методів функціонування підприємства. Даний етап потребує концентрації особливої уваги на тих проблемних ситуаціях, які вже фіксувалися у ході реалізації договірних відносин (судові спори, претензійне листування тощо).

2) Розробка типових форм для договорів та комплекту звітних документів.

3) Створення алгоритму для організації договірного документообігу з урахуванням процедури створення, коригування, укладення й виконання договорів. Даний етап передбачає визначення ділянок відповідальності а також компетенції керівництва, комерційної дирекції, бухгалтерського підрозділу, секретаріату, виконавчого персоналу, інших структурних підрозділів.

4) Формування переліку функціональних обов'язків та посадових інструкцій для робітників з договірної роботи.

5) Проведення інструктажу для персоналу, який залучається до виконання договірної роботи, організації документообігу.

6) Автоматизація процесу договірної діяльності.

7) Проведення аудиту. Виконання перевірки роботи системи на коректність, на виявлення проблем.

8) Консалтинг. Формування, налагодження та перевірка діяльності, вдосконалення процесу підготовки та опрацювання договірної документації з обов'язковим залученням до виконання зазначених видів робіт юристів відповідного рівня кваліфікації.

Забезпечення налагодженої системи роботи з підготовкою договорів та звітної документації на ВАТ «НВП «Радій» сприяє вирішенню питання збереження людського ресурсу, добре продуманому фінансовому плануванню, ефективному використанню фінансів, що в результаті уможливорює прискорення обігу коштів а також забезпечує уникнення чи навіть і зменшення дебіторської заборгованості,

уникненню різного роду судових і претензійних спорів, які можуть виникати і на рівні партнерських взаємин, і на рівні співпраці з представниками державних структур, підвищенню авторитету підприємства серед бізнес-партнерів.

Як засвідчує практика організації договірної діяльності ВАТ «НВП «Радій», таким чином організована робота відкриває особливо привабливі перспективи для великих компаній, оскільки дає можливість уникнути помилок на всіх етапах договірної процесу, отримувати значну частину прибутків від поставок продукції чи надання відповідних послуг.

Договір, укладений на підприємстві, — це результат сукупних злагоджених дій багатьох підрозділів, у тому числі й підрозділів, які відповідають за документальне забезпечення діяльності підприємства. Нинішні досить мінливі непрогнозовані економічні умови, в яких працює й компанія «НВП «Радій», обумовлюють необхідність оперативно реагувати на нові виклики (внутрішні та зовнішні ризики), упорядковуючи відповідним чином управлінські та виробничі процеси а також систему їх інформаційного супроводу.

Як правило, на великих підприємствах, до числа яких належить і ВАТ «НВП «Радій», договірні діяльність охоплює цілий ряд виробничих процесів, заходів, спрямованих на забезпечення реалізації продукції, надання різного роду послуг, що обумовлює потребу участі в укладанні договорів та реалізації договірних відносин різних структурних підрозділів.

У тому разі, коли підприємство виступає постачальником (виконавцем, продавцем), то відповідальність за оформлення, узгодження та виконання договірних зобов'язань покладається на плановий відділ, відділ збуту або договірний відділ, якщо такий створено на підприємстві. Тоді, коли підприємство у межах договору виступає у ролі замовника (покупця), то учасниками виконання договірних зобов'язань стають структурні підрозділи, які переймаються матеріально-технічним постачанням, організацією будівельних робіт, ремонтом устаткування тощо.

Двом зазначеним видам договірної роботи мають відповідати: змістове наповнення корпоративних актів, спеціалізація працівників юридичного відділу, доцільно організований розподіл сфери обов'язків співробітників відповідних

відділів, як це спостерігається у сфері реалізації укладених та ряду договорів, які перебувають у процесі розробки, компанії «НВП «Радій».

Договірна діяльність ВАТ «НВП «Радій» відзначається широкоформатною співпрацею не лише з вітчизняними партнерами, а й, що особливо важливо для її успішного розвитку, різними підприємствами, установами та організаціями країн світу. Як уже зазначалося, ВАТ «НВП «Радій» за всі роки своєї багаторічної діяльності інтенсивно працювало над забезпеченням безперервного розвитку зовнішньоекономічного напрямку, що реалізувалося потужним освоєнням ринків не лише Європи, а й Північної і Південної Америки.

Той факт, що компанія «НВП «Радій» випускає продукцію для реакторів АЕС високої якості, що підтверджено відповідними сертифікатами стосовно відповідності ядерним стандартам безпеки, став визначальним для укладення довгострокових договорів з вітчизняними АЕС (Рівненська, Південноукраїнська, Хмельницька АЕС) та ряду країн світу, зокрема Болгарії, Франції, Аргентини, Канади.

Ставши світовим лідером у сфері проєктування та виробництва сучасних надійних систем безпеки, систем захисту реакторів АЕС, забезпечення автоматизованого керування рядом технологічних процесів на АЕС, ВАТ «НВП «Радій» змогло досить інтенсивно розширювати зовнішнє партнерське коло як компанія, що забезпечує модернізацію діючих а також будівництво нових реакторів на АЕС.

З метою налагодження постачання усіх видів продукції, що виготовляється на підприємстві, на міжнародний ринок, у 2012 році була створена дочірня компанія «Радікс».

Для організації успішної діяльності по реалізації світлодіодної продукції компанії на внутрішньому ринку із можливістю залучення широкого кола споживачів у 2013 році було відкрито Торговий Дім.

З метою форматування цілеспрямованої партнерської групи з числа потенційних бізнес-партнерів у 2019 році була заснована ще одна дочірня компанія – «radiyLED», діяльність якої спрямована на реалізацію різного роду

світлодіодних виробів та енергозберігаючих систем, що виготовляються компанією «НВП «Радій».

Міжнародна договірنا діяльність компанії реалізується і шляхом укладання угод про стратегічне партнерство. Одна з таких угод була укладена у 2018 році, якою передбачалося спільне з американською компанією «Curtiss-Wright Corporation» виконання проєктів, спрямування яких – модернізація діючих систем безпеки на ядерних об'єктах США.

Із 2010 року триває реалізація довгострокової угоди про спільну діяльність ВАТ «НВП «Радій» (офіційний постачальник) з канадською компанією AECL (Atomik Enerdgy Canada Ltd.), яка займається розробкою реакторів CANDU.

Договірна діяльність ВАТ «НВП «Радій» включає й участь компанії у виконанні відповідних до сфери виробництва компанії державних програм. Зокрема внаслідок залучення компанії до виконання державної програми «Розробка і впровадження енергозберігаючих світлодіодних джерел світла та освітлювальних систем на їх основі» було розпочато у 2011 році енергозберігаючих світильників, що працюють на світлодіодах, як для внутрішнього освітлення, так і для зовнішнього.

Компанія ВАТ «НВП «Радій» успішно займається сферою налагодження надійних партнерських відносин як із постачальниками, так замовниками продукції та послуг, що позитивно позначається не тільки у реалізації головної мети її діяльності, а й сприяє успішній реалізації запланованих заходів у межах відносин із фінансовими структурами а також з інвесторами, про що свідчить звітність з договірної діяльності. Керівництво компанії спільно з менеджерами та представниками конструкторського бюро постійно працюють над розширенням меж договірної діяльності як на вітчизняному, так і міжнародному ринках.

Пошукові нових партнерів по бізнесу сприяють рекламні розробки компанії, до яких слід віднести й офіційний сайт ВАТ «НВП Радій», яка містить спеціальну сторінку «Контакти» з можливістю налагодження зв'язку з потенційними партнерами; інформацію про нові науково-технічні розробки, нову продукцію серійного виробництва тощо.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПАТ «НВП Радій» (м. КРОПИВНИЦЬКИЙ)

3.1. Побудова інноваційної системи управління персоналом і перспективи для розвитку мережі інноваційних комунікацій компанії

Суспільно-політичні та економічні процеси, що стали визначальними для характеристики періоду першої половини ХХІ століття, обумовлюють виникнення цілого ряду різномірних факторів, прояви яких формують середовище, в якому реалізує свою діяльність сучасне підприємство.

Крім сприятливих для розвитку бізнес-процесів визначальних факторів таке середовище відзначається наявністю різного роду викликів та загроз, на які має вчасно та адекватно реагувати підприємство, аби у складних умовах сучасного ринку досягти успіху – забезпечити відповідний рівень конкурентоспроможності продукції, що випускається, а також рівень послуг, що надаються підприємством.

Сфера управління персоналом у вирішенні поставлених виробничих завдань, що мають виконуватися співробітниками компанії за нинішніх мінливих, отже, важкопрогнозованих, ринкових умов, відіграє одну з ключових ролей і так само потребує вдосконалення у відповідь на виникнення нових напрямків господарювання та партнерської взаємодії.

Належне функціонування управлінської системи, з однієї сторони, забезпечується формуванням ефективної команди професіоналів, а з іншої, – налагодженням якісного інформаційного супроводу управлінських та всіх бізнес-процесів, які плануються та реалізуються компанією. Безперечно, зазначені два чинники не є рівнозначними, проте їх можна визначити як великою мірою співзалежними, і доведення фактору стосовно важливої ролі створюваних персоналом масивів документів, організовуваних документних потоків, отже, інформаційного середовища компанії в цілому, зовсім не викликає потреби.

Персонал підприємства з високим рівнем професійної підготовки – це той його основоположний ресурс, який володіє потужним потенціалом та спроможний

виконати на високому рівні усі поставлені завдання та забезпечити процес виконання завдань ефективним інформаційним супроводом – важливо складовою діяльнісної сфери підприємства.

Виходячи зі змісту викладеної вище тези, цілком переконливим буде висновок про те, що концентрація належної уваги керівництва компанії на питанні досягнення максимально ефективної організації системи управління персоналом означатиме й необхідність адаптувати під нову систему інформаційне середовище, що в цілому буде працювати на досягнення успіху.

Як засвідчує практика діяльності підприємств, ані наявність новітніх технологій, найсучаснішого технологічного обладнання, ні сприятливі умови на внутрішньому та зовнішньому ринках не забезпечують вирішення усіх виробничих завдань без участі в усіх бізнес-процесах високопрофесійного персоналу.

На нинішньому етапі не лише у межах вітчизняної, а й світової економічної системи увиразнюється особливо вагоме значення (при потужній зорієнтованості на удосконалення технології виробництва, автоматизацію та роботизацію виробничих процесів) наявності у компанії компетентного управлінського персоналу та трудових ресурсів з високим рівнем кваліфікації як таких, що від них все більшою мірою залежить рівень економічного розвитку, якість та темпи випуску продукції а також забезпечується зростання рівня продуктивності праці.

Саме людський капітал, що наявний на підприємстві, втілює професійний, творчий і мотиваційний потенціали у їх сукупності та визначає потенційні можливості підприємства для реалізації його цілей, для отримання високих результатів праці за умов мінімальних затрат, не зважаючи на мінливий та вимогливий сучасний ринок з його різного роду ризиками.

Професійна компетентність, наявність творчих здібностей, ерудиція, ділова активність та морально-етичні характеристики – складові поняття «якість персоналу», яка безпосередньо проєктується на визначення потенційних можливостей підприємства – економічних, соціальних та ін.

Запровадження у практику діяльності компанії інтегрованого підходу до персоналу передбачає ухвалення усіх управлінських рішень з обов'язковим урахуванням людського аспекту, чому мають передувати:

- запрошення персоналу до участі у визначенні стратегії компанії та її організаційної структури;
- запрошення керівників підрозділів до участі у процесові реалізації політики компанії у сфері управлінської діяльності;
- заходи, спрямовані на інтеграцію роботи менеджерів з персоналу та керівників структурних підрозділів усіх рівнів у процесі вирішення питань, що пов'язані з персоналом та з досягненням визначених цілей.

Важливо, що інтегрований підхід до персоналу як інноваційний варіант організації діяльності компанії на управлінському рівні приводить до об'єднання ті види діяльності, які мають місце при реалізації колективом підприємства усіх запланованих до втілення в життя бізнес-процесів, а саме:

- науково-технічні розробки;
- апробація лабораторних варіантів розробок;
- впровадження нових видів продукції у серійне виробництво;
- підготовчі роботи для налагодження виробництва;
- підготовча робота для реалізації маркетингових програм;
- дослідження ринку, в тому числі й ринкових можливостей для просування товарів та ін.

Реалізація інноваційної діяльності вимагає особливого підходу до управлінської системи персоналом підприємства, результатом якого стають досягнуті ним конкурентні переваги внаслідок розробки та впровадження у практику системи стратегічного розміщення персоналу високого рівня кваліфікації, що передбачає використання комплексу необхідних технік (структурні, кадрові, культурологічні).

Стосовно документаційного супроводу варто відзначити, що за таких умов безпосередньо буде зростати і якість його організації та реалізації, оскільки значення та роль документації як засобу обміну управлінською, виробничою, соціальною та іншими видами інформації з кожним роком буде лише зростати.

Важливо відзначити й той факт, що активна участь персоналу компанії у процесах не лише безпосереднього виконання стратегічних завдань, а й розробки та апробації шляхів їх вирішення виступає дієвим чинником удосконалення

управлінських процесів в напрямку пошуку принципів, відповідних методів та необхідних засобів для здійснення цілеспрямованої роботи з колективом компанії, мета якої – активізація їх інтелектуальних можливостей та потенціалу фізичних даних, їхнього прагнення до саморозвитку та самоосвіти, зростання рівня усвідомлення власної причетності кожного до вирішення життєвоважливих питань для успішного функціонування та розвитку компанії, а значить і підвищення рівня продуктивності праці та конкурентоздатності підприємства.

Охарактеризований інтегрований підхід до організації системи роботи з персоналом підприємства цілком закономірно, органічно перетворюється на активний чинник динамічних якісних змін в системі організації інформаційного забезпечення управлінських та виробничих процесів, участі підприємства у проєктній діяльності, налагоджені та реалізації договірних відносин, що охоплюють не лише внутрішній (вітчизняний) ринок, а й зовнішній (світовий) ринок.

Важливо наголосити на особливостях організації управлінської діяльності інноваційного характеру, до яких відносяться такі важливі компоненти:

- зорієнтованість на підбір висококваліфікованого персоналу;
- розробка програми системної роботи, спрямованої на забезпечення можливостей для працівників компанії постійно підвищувати кваліфікаційний рівень;
- розробка ефективної системи відбору кваліфікованих працівників;
- створення сприятливих умов для реалізації творчих здібностей персоналу;
- забезпечення сприятливої атмосфери для підтримки науково-технічних ідей, різного роду інноваційних розробок інженерних працівників;
- розробка системи мотиваційних засобів, спрямованих на вироблення у працівників потреби самоосвіти, саморозвитку.

В цілому реалізація таких програмних заходів (система інновацій в управлінні персоналом) покликана забезпечити успішне перетворення набутих знань та кваліфікаційних навичок працівників на систему управлінських, виробничих та соціальних технологій, комплексна реалізація яких проявляється як динамічний фактор адаптації підприємства до нових мінливих ринкових умов, до

успішного конкурування його з іншими подібними компаніями на вітчизняному та світовому ринках.

Протягом останніх десятиліть організація діяльності підприємства на інноваційних засадах виявилася найбільш актуальною для великих підприємств, для яких притаманна досить часто багатогранна діяльність та наявність багаточисельного колективу співробітників, оскільки налагодження інноваційного підприємництва, де важлива роль належить інформаційному супроводі усіх виробничих процесів а також реалізації системних рішень, уможливило провадження ефективної діяльності підприємства.

Створення особливого підприємницького середовища та формування інноваційної культури – фактори, які з-поміж інших великою мірою забезпечують стимулювання впроваджуваних інновацій, потребують особливої уваги, оскільки від їх наявності залежить надання працівникам, у першу чергу лідерам з вироблення інноваційних проєктів, широких можливостей та свободи для їх професійних дій, комплексу необхідних засобів.

Інформаційний супровід виробничого середовища з інноваційним кліматом покликаний забезпечувати:

- оперативне надходження, опрацювання та обмін відповідною документацією між усіма учасниками впроваджуваних бізнес-процесів;
- здійснення належного контролю за термінами виконання поставлених проєктних завдань;
- вчасне ухвалювання необхідних рішень щодо формування та збереження створених робочих груп;
- використання в ході виконання поставлених завдань наявних у підрозділах підприємства ресурсів;
- забезпечення (з подальшим використанням) вчасного надходження необхідної продукції (ресурсів) від зовнішніх постачальників;
- документування партнерської співпраці, яка передбачає укладання дво- та багатосторонніх угод на вітчизняному та міжнародному рівні тощо.

Серед головних характерних особливостей організаційного середовища компанії, яка зорієнтована на інноваційну діяльність, визначено такі:

- інноваційну стратегію розвитку підприємства;
- сучасні гнучкі технології;
- гнучку управлінську структуру;
- управління персоналом на інноваційних засадах;
- підтримка творчого потенціалу працівників;
- систему мотивації та стимулювання, яка покликана сприяти розвитку інноваційної діяльності;
- заохочення пошукової діяльності, підтримку запропонованих працівниками компанії ідей;
- визнання можливості допущення помилок у процесі проведення випробувальних робіт, за допущення яких не передбачається застосування покарань;
- забезпечення доступності ресурсної бази, достатня наявність ресурсів;
- формування різнопрофільних команд із числа працівників з метою ефективної реалізації нових ідей та розробок;
- створення сприятливих умов для креативних співробітників для генерування ними інноваційних задумів
- забезпечення повноцінної підтримки керівництвом компанії новаторських проєктів, розробники яких – креативні співробітники компанії, для їх практичного втілення;
- пошук та забезпечення можливостей для стимулювання інженерів-винахідників нового покоління.

Сприяння розвитку внутрішнього «інноваційного підприємництва» як оптимальної форми стимулювання інновацій у межах потужних організацій постіндустріального типу, яке максимально зорієнтоване на забезпечення умов та стимулювання творчо налаштованих до виконання професійних обов'язків працівників компанії для генерування ними та реалізації інноваційних ідей, аж до завершальної стадії – доведення інноваційної ідеї до форми інноваційного продукту (послуги), передбачає й належне інформаційне забезпечення кожного інноваційного етапу а також належного (вчасно та якісно підготовленого) інформаційного супроводу просування виготовленої продукції (послуг) на

вітчизняному ринку та ринках країн світу (за умови налагодження міжнародних економічних зв'язків).

Отже, відповідно до нових (інноваційних) виробничих умов виникає потреба переформатування наявних документаційних потоків. Таким чином, розвиток внутрішнього «інноваційного підприємництва» крім викладеного вище виступає мотиваційним фактором удосконалення процесу його інформаційного забезпечення.

Як відомо, мета обраної компанією для реалізації на практиці найбільш оптимальної форми стимулювання інновацій полягає у підвищенні ефективності саме інноваційної діяльності шляхом виконання цілого ряду виробничих операцій, зокрема:

- інтеграція підприємницького потенціалу особистості (співробітника компанії) та компанії;
- активізація проявлення творчих можливостей співробітників компанії;
- забезпечення динамічних реакцій на змінюваність ринкових потреб та вимог;
- оперативна розробка та реалізація запропонованих співробітниками компанії інноваційних ідей.

У даному контексті усі зазначені виробничі операції ніяк не можуть бути реалізованими без документаційного супроводу, якість організації якого значною мірою обумовлює рівень виконання цих багатокomпонентних виробничих процесів.

Відповідно, питання інформаційного забезпечення процесу підвищення ефективності інноваційної діяльності потрапляє в поле активної уваги керівників інноваційних проєктів, співробітників-авторів прогресивних ідей та інших зацікавлених виконавців, які намагаються звести його до найбільш оптимального результативного варіанту.

Особлива роль у належному формуванні супровідної для внутрішньої інноваційної діяльності документації належить співробітникам, які генерують інноваційні ідеї та розробляють відповідні проєкти їх реалізації, адже вони найкраще зорієнтовані в усіх організаційних питаннях, добре володіють матеріалом та ситуацією, здатні точно визначити комплекс технологічних потреб

та матеріальних ресурсів, відчувати потребу налагодження співробітництва зі структурними підрозділами організації та компаніями – партнерами по бізнесовій діяльності.

Висока професійна компетентність таких працівників уможливується у зв'язку з наявністю досвіду реалізації інноваційної діяльності, активного творчого підходу до справи; інноваційного мислення, цілеспрямованості, професіоналізму, вміння працювати в команді та організовувати її роботу, схильності приймати нестандартні рішення, ефективно діяти у невизначених умовах, лідерських якостей та комунікабельності, готовності підтримати інноваційні ідеї колег, що виступає ще одним позитивним дієвим фактором удосконалення документальних процесів.

Успішне інноваційне управління людськими ресурсами компанії передбачає його організацію як гнучкої системи, що має значно випереджати інноваційні процеси, які перебувають ще на стадії формування, чого можливо досягти шляхом забезпечення та підтримування комфортного інноваційного мікроклімату а також гармонізації відносин між усіма співробітниками компанії, які беруть безпосередню участь у реалізації інноваційних процесів.

Система інноваційного управління персоналом як діяльність, що переслідує мету розвинути його творчий інноваційний потенціал та забезпечувати його мотивацію до інноваційної поведінки, водночас визначає й перспективи для розвитку мережі інноваційних комунікацій компанії, яка формується за принципом розвитку інноваційних комунікацій, забезпечуючи у такий спосіб створення ефективного комунікаційного поля для персоналу на формальному і неформальному рівнях.

3.2. Автоматизація документаційного забезпечення – фактор удосконалення організації бізнес-процесів ПАТ «НВП «РАДІЙ»

Організація документаційного супроводу діяльності підприємства була і залишається одним із вагомих складників його системи управління, ухвалення управлінських рішень, реалізації бізнес-процесів, в тому числі й договірної діяльності, від чіткості та раціональності побудови якої вони мають істотну залежність.

Якість управлінських процесів, ефективність організації виробництва, забезпечення ринку реалізації виробленої продукції крім усього іншого регламентується і якістю організації документаційного супроводу усіх процесів, що цілком переконливо підтверджує потребу його належного забезпечення.

Протягом останніх років документування управлінських та виробничих процесів, в тому числі й договірної діяльності, здійснювалося у постійно змінному режимі, інтенсивність якого варіювалася залежно від інтенсивності технологічних змін процесу підготовки необхідної документації, її опрацювання та передачі.

Багаторічна практика організації інформаційної підтримки діяльності підприємства з використанням офісної техніки, запровадженням відповідних інформаційних технологій підтверджує необхідність й надалі приділяти належну увагу питанню автоматизації документообігу як складової реалізації усіх бізнес-процесів, які визначають ефективність організації виробництва, партнерської співпраці компанії як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Актуальність створення інформаційної та аналітичної баз для ефективних управлінських рішень та оптимізації бізнес-процесів на основі запровадження сучасних інформаційних систем визначена діючим законодавством, зокрема: Законом України «Про національну програму інформатизації», Указом Президента України «Про вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення Президента України та органів державної влади», Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження завдань Національної програми інформатизації», «Про затвердження Порядку формування та виконання галузевої програми і проекту інформатизації» та іншими.

Початок законодавчим нововведенням було покладено ще у 2003 році з ухваленням законів України «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис», які на законодавчому рівні регламентували можливості для використання електронної документації, зокрема й електронного офіційного документа, який у своєму складі має містити підпис керівника підприємства, керівника окремого підрозділу чи іншої відповідальної особи.

Для реалізації основного організаційного принципу документаційного забезпечення усіх управлінських та виробничих процесів на підприємстві – можливість централізовано здійснювати управлінські дії та виконувати технологічні операції однорідного спрямування, – керівництву компанії необхідно продовжувати займатися питанням створення максимально ефективною системи документаційного супроводу усіх наявних процесів. Як відомо, договірна діяльність, її форматування та реалізація потребують забезпечення оперативного інформаційного обміну із підприємствами-партнерами, іншими суб'єктами сучасного ринку з дотриманням визначених договірними позиціями термінів та умов.

Формування схеми документообігу як завершального результуючого документа проектування договірної роботи, так само і всіх інших бізнес-процесів компанії, потребує розробки максимально простих схем потоків відповідних документів, виключення зворотно-поступального руху документів та надходження їх до тих структурних підрозділів, які не задіяні до вирішення заявлених у договорі завдань.

Крім того необхідне зазначення не лише пунктів прийому документів, місць їх проміжного зберігання, передання на збереження до архіву, граничного часового проміжку для опрацювання та передачі документів відповідним виконавцям, а й унеможливлення в запроваджуваній системі документообігу повторних надходжень одних і тих самих документів до керівництва компанії.

Забезпечення інформаційної підтримки процесу виконання всіх видів поточних робіт з підготовки та опрацювання відповідної групи документів на сучасному підприємстві, як правило, передбачає використання персональних

комп'ютерів та програмних продуктів, до числа яких належать і різноманітні інформаційні системи.

Для відкритого акціонерного товариства «НВП «Радій», як і для переважної більшості сучасних великих підприємств, які займаються не лише виробництвом окремого виду продукції, а провадять широкоформатну виробничу діяльність, активно працюють у сфері надання послуг, займаються проектною та договірною діяльністю не лише на вітчизняному, а й на світовому ринках, залишається актуальною проблема існування такої групи документів, потреба в яких незначна або й зовсім відсутня, що підтверджено й результатами експертної оцінки функціонального значення (коефіцієнта корисної дії) документів, що задіяні в документних потоках системи документообігу. Зважаючи на те, що до такої малокорисної групи документів було віднесено 30 % системи документаційного супроводу, проведення комплексного аналізу активних документних потоків з визначенням функціонального потенціалу усіх задіяних у них документів можна розглядати як один із важливих заходів з удосконалення системи документообігу компанії.

Для оптимізації документних потоків на ВАТ «НВП «Радій» можна провести аналіз досить чисельної групи інформаційних документів, яка складається з різного роду листів (запрошення, повідомлення, супровідні, претензійні, гарантійні листи, листи-нагадування та ін.), а таких активних листів, як правило, у документних потоках нараховується значна кількість, з метою проведення котирування стандартних відповідей як способу оперативного опрацювання подібних за містом листів та швидкого надсилання відповідей адресатам та для забезпечення можливості уникнути накопичення значної кількості листів, які потребують відповіді, скоротити час, що необхідний для опрацювання вхідної кореспонденції.

Таким чином, навіть за наявності автоматизованого документообігу виконання зазначених вище заходів уможливить досягнення таких результатів: зниження вартості та спрощення процесів збирання, накопичення, опрацювання та передавання необхідної інформації, що підвищить його ефективність.

Активне запровадження та використання електронного формату для ділового спілкування з бізнес-партнерами (замовники робіт і послуг,

постачальники, споживачі, представники договірних сторін, партнери з проектною діяльністю та ін.) також уможливить розвантаження документообігу, що, у свою чергу, уможливить зменшення витрат, необхідних для належної організації інформаційного супроводу діяльності підприємства.

Одним із доцільних заходів може стати передача та опрацювання інформації, що супроводжує досить об'ємний процес організації та реалізації договірних відносин (підготовка та розробка проекту договору, узгодження пунктів проекту договору, затвердження та підписання власне договору сторонами, підготовка супровідної документації) з використанням сучасних технологічних можливостей. Обмін інформацією з маркетингових, фінансово-економічних та інших важливих для оформлення договірних відносин питань так само можливий в електронному форматі.

Зменшенню документальних потоків компанії сприятиме й застосування методу функціонально-вартісного аналізу (МФА), за яким передбачається проведення аналізу окремої конструкції (системи, послуги тощо) на рівні кожного її елемента (поелементний аналіз).

Для того, аби досягти відсутності будь-яких порушень правил формування звітної документації, непрозорості фінансової та іншої звітної документації, забезпечення чіткості та правдивості системи по зборові, реєстрації та поданню інформації, що в цілому буде сприяти забезпеченню довіри до звітності компанії високого ступеня, необхідно подбати про створення інформаційної комплексної бази.

З метою досягти якісної зміни технології роботи співробітників компанії, які безпосередньо займаються організацією документального супроводу, отже, від діяльності яких залежить його рівень, необхідно створити концепцію по автоматизації інформаційного забезпечення з урахуванням особливостей функціонування структурних підрозділів, виробничих зав'язків, особливостей співпраці з підприємствами-партнерами та ін.

Упровадження такої концепції у практику означатиме автоматичне виконання не лише окремих ділових операцій, а й автоматизацію всього комплексу операцій по опрацюванню документації, до яких належать: облік

(реєстрація) документа, виконання пошукової та довідкової роботи, роботи по забезпеченню контролю, збереження необхідної інформації під час формування нових документів. Варто зауважити, що на етапі підготовки договірної роботи й на етапі її реалізації зазначений спосіб автоматизації так само буде результативним.

Для того, щоб отримати економічний ефект, організація виробництва має бути забезпечена й інформаційним супроводом належного рівня. Успішна підготовка, реалізація та якість управлінських рішень, які лежать в основі процесу управління підприємством, великою мірою визначається якістю відповідної інформації.

Упровадження у сферу документування управлінської діяльності сучасних інформаційних систем забезпечить умови для суттєвого спрощення управління, що залежить від оперативності виконання поставлених завдань (отримання, фіксація, збір та опрацювання необхідних даних, передача опрацьованої/підготовленої документації, організація пошукової системи необхідних документів, системи зберігання тощо) працівниками довідково-інформаційної служби, інших структурних підрозділів.

Автоматизація документного супроводу усіх бізнес-процесів підприємства – це один із важливих компонентів процесу вдосконалення їх реалізації. Запровадження системи електронного документообігу забезпечує можливість:

- вдосконалити діловодство;
 - упорядкувати документообіг;
 - уніфікувати форми та змістове наповнення документації;
 - щоразу за потреби визначати склад необхідної для вирішення поставлених задач інформації;
 - з'ясувати ступінь надмірності/неповноти такої інформації;
 - погоджувати обсяги та періодичність інформаційних активних потоків;
- визначати та встановлювати категорії пріоритетності використовуваних видів інформації.

Усі перераховані вище можливості для вдосконалення системи документаційного супроводу діяльності підприємства особливо актуальні для документування діяльності конструкторських бюро підприємств, у тому числі й

ПАТ «НВП «Радій». Відслідковування стану розробки усього проектно-технічного документаційного масиву, стану виробництва, виробничих потужностей, наявності необхідної матеріально-технічної бази, можливість узгодження супровідної проектно-технічної інформаційної бази з конструкторами, внесення необхідних та узгоджених змін до відповідних документів, оперативного та прозорого вирішення фінансових питань тощо.

Запровадження інформаційних систем для автоматизації документного супроводу – це й вирішення цілого ряду інших суттєвих задач управлінського та виробничого характеру, в тому числі й фінансових. Організаційна та функціональна структури усіх бізнес-процесів потребуватимуть більших чи менших витрат на їх забезпечення залежно від якісного рівня їх організації, який, у свою чергу, залежить і від впровадження та ефективного використання інформаційних систем.

Від рівня вдосконалення даних структур залежить оперативність проведення необхідних змін у масштабах структури окремого бізнес-процесу та його складових, вилучення, запровадження нових, розширення чи звуження активних напрямків співпраці, реорганізація виконавчих структур системи, зменшення чи збільшення управлінських підрозділів, необхідних змін управлінських форм, функцій керування у плані децентралізації або ж централізації, здійснення перерозподілу обов'язків між посадовими особами тощо.

Стосовно організації електронного документообігу на підприємстві ПАТ «НВП «Радій» залишаються актуальними для вирішення ряд питань, від яких значною мірою залежить рівень його організації та, відповідно, рівень витрат, що необхідні для здійснення необхідних документних операцій.

Ефективність впровадження автоматизованої інформаційної системи визначається досягненням таких позитивних результатів:

- 1) об'єднання усіх програмних засобів в межах цілісної інтегрованої системи, яка працюватиме з базою даних підприємства;
- 2) формування єдиної бази даних, наявність якої уможливить оперативно здійснювати обмін інформацією усім структурним підрозділам, координувати їх взаємодію;

3) отримання та опрацювання інформації керівниками структурних підрозділів та керівництвом компанії обґрунтовано та оперативно, з мінімальними витратами робочого часу;

4) забезпечення стабільної та ефективної співпраці в рамках спільних бізнес-проектів з підприємствами-партнерами як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках;

5) освоєння нових ринків збуту продукції підприємства, надання послуг, налагодження зав'язків з потенційними партнерами по бізнесовій діяльності.

З метою якнайшвидшого отримання результатів від упровадженої інформаційної системи під час вибору однієї з тих, що пропонує сучасний ринок інформаційних систем, варто врахувати прогнозовані терміни впровадження та обрати систему з найменшими строками впровадження.

Для зменшення вартості впровадження інформаційної системи необхідно визначити професійні можливості ІТ-працівників компанії з метою виконання відповідних робіт власними силами підприємства.

До числа важливих напрямків сфери організації документаційного супроводу діяльності компанії «НВП «Радій» належать:

- максимальне забезпечення автоматизації усіх процесів діловодства як умова для уніфікації технологічних процесів в організації підготовки та опрацювання документів, прискорення процесів пошуку, накопичення, опрацювання, передачі інформації та її зберігання;

- прагнення спростити, уніфікувати та стандартизувати оформлення документації, що дасть можливість сформулювати єдині правила щодо підготовки та оформлення документації і в такий спосіб досягти ліквідації розбіжностей під час оформлення документів одного виду, але форми яких відмінні на різних підприємствах чи навіть у структурних підрозділах, філіях одного й того ж підприємства;

- забезпечення раціоналізації процесу документування шляхом збільшення інформаційної місткості створюваних документів;

- упровадження системи електронного документаційного забезпечення на комплексній основі.

Необхідно відзначити, що для керівництва ПАТ «НВП «Радій» питання якості документаційного супроводу належить до числа пріоритетних, що виражається у розробці та втіленні у практику діяльності підприємства економічно доцільної програми запровадження автоматизованих систем опрацювання масивів документації.

Безперечно, вартість упровадження сучасних інформаційних систем становить одну з витратних позицій, проте ефективність від її експлуатації у ближчій і подальшій перспективі переконує в необхідності впроваджувати автоматизовані інформаційні системи як надійного засобу удосконалення організації усіх управлінських та виробничих процесів на підприємстві, зокрема й у сфері договірних відносин.

ВИСНОВКИ

Інформаційний ресурс у загальній ресурсній базі сучасного підприємства відіграє чи не найважливішу роль, звісно, у системі ресурсів об'єктного характеру. Своєчасно підготовлена, отримана та опрацьована інформація забезпечує інформаційний супровід усіх управлінських та виробничих процесів бізнес-середовища і залишається одним із головних чинників забезпечення високоефективної роботи підприємства.

Надана підприємствам можливість самостійно планувати напрямки діяльності, залучати для їх реалізації людські ресурси, розпоряджатися матеріальною базою та фінансовими ресурсами у сучасних надзвичайно мінливих економічних умовах, які особливо ускладнилися в роки повномасштабного вторгнення росії, залишається одним із ключових факторів забезпечення конкурентоспроможності підприємства, в чому переконує успішна діяльність ВАТ «НВП «Радій».

Організація договірної діяльності залишається однією з основних ланок сфери управління та виробничої сфери ВАТ «НВП Радій», документування якої здійснюється з дотриманням вимог чинного законодавства, розробляється з урахуванням доцільності та раціональності, із забезпеченням можливостей оперативної підготовки необхідної документації, доведення її до відповідних структурних підрозділів, швидкого та якісного опрацювання отриманих документів, для здійснення належного контролю за виконанням розпорядчих документів, надходження визначеної інструктивними положеннями документації до архіву.

У відповідь на вимоги сьогодення керівництво ВАТ «НВП «Радій» працює над забезпеченням сприятливих умов для розвитку внутрішнього «інноваційного підприємництва», яке визначено оптимальною формою стимулювання інновацій у межах потужних компаній постіндустріального типу, до яких належить і «Радій». а також вагомим фактором забезпечення конкурентоспроможності компанії. Оскільки реалізація інноваційних ідей на всіх її етапах (від етапу її генерування до завершальної стадії – посування виготовленої продукції на ринках) потребує належного інформаційного супроводу як його вагомим чинника.

Отже, розвиток внутрішнього «інноваційного підприємництва» з його потребою переформатування (створення нових) документаційних потоків. крім викладеного вище визначаємо мотиваційним фактором удосконалення процесу інформаційного забезпечення.

Широкий спектр продукції ВАТ «НВП «Радій», до виготовлення якої залучаються різні структурні підрозділи, багатогранність договірної діяльності, яка реалізується не лише в межах вітчизняного ринку, а й ринках багатьох країн світу, участь компанії у розробці та реалізації державних та міжнародних програм, укладання та реалізація довгострокових угод з вітчизняними та іноземними бізнес-партнерами обумовила посилення вимог до організації документаційного супроводу усіх зазначених видів діяльності. Акцентовано увагу на запроваджену автоматизацію не лише технологічних процесів, а й інформаційної складової, окреслено можливості для подальшого запровадження необхідних інформаційних систем.

Формування потенціалу конкурентоспроможності підприємства як інтегрального показника передбачає проведення аналізу та узагальнення суми потенціалів його підсистем, визначення перспектив їх розвитку та вдосконалення, що можливо здійснити шляхом опрацювання відповідних документних потоків.

Серед важливих чинників, які забезпечують рівень конкурентоспроможності компанії ВАТ «НВП «Радій» на вітчизняному та світовому ринках, визначаємо: організаційну побудову компанії; високопрофесійну підготовку персоналу; економічний потенціал компанії; науково-технічний потенціал; інвестиційний клімат як можливість для інвестицій; інформаційний супровід усіх управлінських та бізнес-процесів.

Отож, викладений у даному дослідженні матеріал, присвячений розглядові особливостей організації інформаційного супроводу багатоаспектної діяльності ВАТ «НВП «Радій», та пропонувані до впровадження напрямки його оптимізації підтверджують актуальність обраної теми, логіку виконання основних завдань кваліфікаційної праці та досягнення поставленої мети.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ

1. Альошин Л. І. Інформаційні технології : навч. посібник / Л. І. Альошин, М. В. Максимов. Харків, 2014. 520 с.
2. Бездрабко В. Діловодство – документаційне забезпечення управління керування документаційними процесами: термінологічні межі та розмежування значень. *Вісн. Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв.* 2010. № 1. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vdakk/2010_1/26.pdf.
3. Бездрабко В. В. Документознавство в Україні: інституціоналізація та сучасний розвиток: монографія / В. В. Бездрабко. К., 2009. 720 с.
4. Бездрабко В. В. Управлінське документознавство: навч. посібник. Київ, 2006. 208 с.
5. Белова І. М. Організація стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємства / Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємства в умовах інституційних трансформацій: монографія / Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуентейло та ін. Тернопіль, 2017. 260 с.
6. Беспянська Г. Класифікація службових документів / Г. Беспянська. *Секретар-референт.* 2007. № 1. С. 20–21.
7. Беспянська Г. Раціоналізація документообігу на підприємстві. *Секретар-референт.* 2007. № 10. С. 21–25.
8. Блощинська В. А. Сучасне діловодство: навч. посібн. К., 2005. 320 с.
9. Бойко В. М. Особливості впровадження електронного документообігу та цифрового підпису / В. М. Бойко, І. О. Хауха. URL.: www.nbuv.gov.ua.
10. Буй Т. Г. Податкове стимулювання розвитку малого підприємництва в Україні / Т. Г. Буй, О. К. Прімерова. *Ефективна економіка.* 2018. № 9 [Електронний ресурс]. – URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/45.pdf.
11. Величкевич М. Б. Електронний документообіг, тенденції та перспективи / М. Б. Величкевич, Н. В. Мітрофан, Н. Е. Кунанець. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка».* 2010. № 689 С. 44–54.
12. Верховна Рада прийняла податкові стимули для бізнесу під час війни. – 2022 [Електронний ресурс]. URL: <https://cutt.ly/pKXHSCN>.
13. Війна та регіони України: як змінюється привабливість для підприємців. – 2022 [Електронний ресурс]. URL: <https://cutt.ly/3KXHLYN>.
14. Горевий В. І. Організація юридичної служби на підприємстві: Навчальний посібник. Суми, 2012. 301 с.
15. Гороховський О. І. Автоматизація діловодства: навч. посіб. / О. І. Гороховський, В. І. Роптанов. Вінниця, 2010. 99 с.

16. Громов Є. В. Комп'ютерне документознавство: навч. посіб. / Є. В. Громов. Х., 2010. 172 с.
17. Гутгарц Р. Д. Документування управлінської діяльності: Курс лекцій. Харків, 2007. 185 с.
18. Документне забезпечення управлінської діяльності організацій : навч. метод. посіб. / уклад. О. В. Попчук. Рівне, 2012. 116 с.
19. Документ – матеріальний носій інформації. Класифікація документів. URL.:<https://buklib.net/books/27318/>
20. Документи і документування: поняття та види. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/dilovodstvo/24228/>
21. Документознавство. URL.: <https://sites.google.com/site/dokumentoznavstvanet/home/dokument>
22. ДСТУ 2732 : 2004 «Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять». – Чинний від 01.07.2005. К., 2004.
23. ДСТУ 2392:94. Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення Чинний від 01.01.1995. К., 1995.
24. ДСТУ 4163-2003. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів. – Чинний від 04.07.2003. К., 2003.
25. Дячун О. Стимулювання розвитку підприємництва в Україні в контексті європейських стандартів / О. Дячун, І. Нагорняк // Нарощування фінансово-економічного потенціалу суб'єктів економічних відносин як основа поступального розвитку територіально-господарських систем : монографія. – Тернопіль, 2021. С. 85–89.
26. Економіка їде на захід: як рятується український бізнес від війни. – 2022 [Електронний ресурс]. – URL.:https://lb.ua/economics/2022/05/11/516454_ekonomika_ide_zahid_yak_ryatuietsya.html.
27. Економічна статистика / Економічна діяльність / Діяльність підприємств. URL.:https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/size_20.htm
28. Жежнич П. І. Аналіз сучасних засобів автоматизації роботи з електронною документацією / П. І. Жежнич, О. О. Сопрунюк, О. М. Марчик. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Комп'ютерні науки та інформаційні технології*. Львів, 2012. № 732. С. 395–398.
29. Загорецька О. М. Інформаційні потреби працівників служб діловодства. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. № 11. 2008. С. 26–28.
30. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 № 851-IV, зі змінами від 31.05.2005 р. № 2599-IV.

31. Закон України «Про інформацію» від 02.01.2010 р. (зі змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 23.
32. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 1 квітня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 46–47.
33. Закон України «Про охорону праці». *Відомості Верховної Ради України*, 1992. № 49, ст. 668, зі змінами від 02.06.2011 р. № 3458-VI.
34. Закон України «Про підприємства в Україні» : станом на 10 липня 2003 / Верховна Рада України. К., 2004.
35. Іванова Т. В. Діловодство в органах державного управління та місцевого самоврядування: навч. посібник. К., 2007. 360 с.
36. Іванущик І. Інформаційне забезпечення управління на підприємстві. URL.:<http://www.viem.edu.ua/konf4/art.php?id=0401>
37. Корнєв Ю. Г. Проблеми формування загальнонаціональної системи інформаційного забезпечення розвитку підприємництва. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2004. Вип. 187. С. 9–15.
38. Корнєв Ю. Г. Формування системи інформаційного забезпечення підприємницької діяльності в Україні: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.01.01 / Ю. Г. Корнєв. Київ. Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2004. 19 с.
39. Козоріз В. П. Загальне і кадрове діловодство: навч. посібник. К., 2002. 168 с.
40. Комплект кадрової документації: Форми документів. Інструкції з їх застосування: Виробниче видання. Х., 2004. 116 с.
41. Котдієва Я. І. Документообіг: організація та ведення. Х., 2002. 163 с.
42. Красноносова О. М. Інструментарій державної політики у сфері підтримки та стимулювання розвитку малого бізнесу / О. М. Красноносова, Р. В. Харченко. *Проблеми економіки*. 2020. № 4. С. 42–47.
43. Кулешов С. Г. Загальне документознавство: навч. посіб. для студ. ВНЗ / С. Г. Кулешов. К., 2012. 122 с.
44. Кушнарєнко Н. М. Спеціальне документознавство: навч. посіб. / Н. М. Кушнарєнко, Ю. В. Трач. К., 2010. 281 с.
45. Макух Я. Д. Кадрове діловодство: навч. посібник / Я. Д. Макух, І. Р. Залуцький. К., 2006. 143 с.
46. Малий бізнес поступово повертається до роботи / Офіційний сайт Європейської бізнес-асоціації, 2022 [Електронний ресурс]. URL: <https://eba.com.ua/malyj-biznes-postupovo-povertayetsya-do-roboty/>.

47. Масленніков Є. І., Гусєв А. О. Людський капітал країни та вплив на його розвиток державної податкової політики. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2020. Том 19, вип. 2 (45). С. 70–86.

48. 1С Підприємство 8 Документообіг КОРПІ для України. URL: <https://bookkeeping.com.ua/1c-enterprise-8-document-circulation-ukr.html>.

49. Олійник О. Б. Документування господарсько-договірної та господарсько-претензійної діяльності: навчальний посібник / О. Б. Олійник. К., 2007. 140 с.

50. Олійник А. В. Інформаційні системи і технології у фінансових установах: навчальний посібник / А. В. Олійник, В. М. Шацька. Львів, 2006. 436 с.

51. Осовська І. В. Управління трудовими ресурсами : навч. посіб. / І. В. Осовська, О. В. Крушільницька. К., 2003. 224 с.

52. Палеха Ю. І. Управлінське документування : навч. посіб. / Ю. І. Палеха. У 2 ч. Ч. 2. Кадрове діловодство (зі зразками сучасних ділових паперів). К., 2002. 230 с.

53. Підтримка бізнесу в умовах війни – 2022. URL: <https://business.dii.gov.ua/wartime>.

54. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України № 2120-IX від 15.03.2022 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://cutt.ly/xKXF0tC>.

55. Про затвердження плану невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з територій, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію : Розпорядження Кабінету міністрів України № 246-р. від 25.03.2022 р. [Електронний ресурс]. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2022%D1%80#Text>.

56. Ратушняк О. Г. Вдосконалення ефективності управління підприємством шляхом впровадження інформаційних технологій / О.Г. Ратушняк, М.В. Паланиця. Вісник Хмельницького національного університету. 2011. №3. С. 258–263.

57. Системи документації. URL: https://stud.com.ua/42343/dokumentoznavstvo/sistemi_dokumentatsiyi

58. Яковенко В. Я. Інформаційні ресурси : навч. посіб. / В. Я. Яковенко. Донецьк, 2005. 71 с.